

«Lost in Japan»

ロスト・イン・ジャパン

Anàlisi de la **societat japonesa**

Treball de recerca 2009/2010 – IES-SEP Montilivi (Girona)

Índex general

AGRAÏMENTS	1
INTRODUCCIÓ	2
1. APROPAMENT HISTORICOCULTURAL	3
1.1 <i>L'ESTEREOTIP DE LA CULTURA JAPONESA</i>	3
1.2 <i>LA PERCEPCIÓ PRÒPIA</i>	3
1.3 <i>ELEMENTS POSITIUS I LATENTS</i>	3
1.4 <i>LA FOSCOR JAPONESA: AVUI DIA, QUI ES POSA YUKATA?</i>	7
1.5 <i>CONCLUSIONS</i>	8
2. GASTRONOMIA JAPONESA	9
2.1 <i>L'ESTEREOTIP DE LA GASTRONOMIA</i>	9
2.2 <i>LA PERCEPCIÓ PRÒPIA GASTRONÒMICA</i>	9
2.3 <i>L'ELEMENT POSITIU: LONGEVITAT INFINITA?</i>	10
2.4 <i>LA FOSCOR JAPONESA: HI HA TEMPS PER MENJAR?</i>	10
2.5 <i>CONCLUSIONS</i>	11
3. RELACIONS LABORALS	12
3.1 <i>ELS ESTEREOTIPS SOBRE LES RELACIONS LABORALS</i>	12
3.2 <i>LA PERCEPCIÓ PRÒPIA: LES OPINIONS</i>	13
3.3 <i>ELS ELEMENTS LABORALS POSITIUS</i>	14
3.4 <i>LA FOSCOR JAPONESA LABORAL</i>	16
3.5 <i>CONCLUSIONS</i>	17
4. LA VIDA ESTUDIANTIL	18
4.1 <i>ESTEREOTIPS DELS ESTUDIANTS JAPONESOS</i>	18
4.2 <i>LA PERCEPCIÓ PRÒPIA DELS HIKIKOMORI, EL MILIÓ PERDUT</i>	18
4.3 <i>ELEMENTS POSITIUS: EL SISTEMA EDUCATIU JAPONÈS</i>	19
4.4 <i>LA FOSCOR JAPONESA: LA PRESSIÓ PER L'ÈXIT</i>	21
4.5 <i>CONCLUSIONS</i>	22
5. RELACIONS SOCIALS	23
5.1 <i>ESTEREOTIPS: LA FAMÍLIA NUCLEAR</i>	23
5.2 <i>PERCEPCIÓ PRÒPIA: EN LES RELACIONS CONJUGALS HI HA TEMPS PER L'AMOR?</i>	23
5.3 <i>L'ELEMENT POSITIU: L'AMISTAT A LA JAPONESA</i>	24
5.4 <i>LA FOSCOR JAPONESA EN LES RELACIONS SOCIALS</i>	24
5.5 <i>CONCLUSIONS</i>	25
6. OCI JAPONÈS	26
6.1 <i>L'ESTEREOTIP ESPORTIU: EL SUMŌ</i>	26
6.2 <i>LA PERCEPCIÓ PRÒPIA: EL KARAOKE I L'OCI DE MODA</i>	27
6.3 <i>L'ELEMENT INTERCULTURAL POSITIU: EL YAKYU (BEISBOL)</i>	27
6.4 <i>LA FOSCOR JAPONESA: LA MÀXIMA AFICIÓ, L'OTAKU</i>	28
6.5 <i>CONCLUSIONS</i>	29
7. MODEL DEL BON JAPONÈS: CONCLUSIONS FINALS	30
BIBLIOGRAFIA	31
ANNEXOS	32

Agraïments

17/09/09

Abans de res donaré les gràcies a en Llorenç Vallmajó per l'assessorament i l'ajuda. La seva experiència i criteri m'han ajudat a elaborar el treball.

M'agradaria també donar les gràcies a la meva primera professora nipona, la Michiko –una enamorada de Girona–, per introduir-me en la cultura japonesa i exposar-me el paper de la dona japonesa durant el transcurs històric japonès, a la meva professora de Tòquio l'Asakita –japonesa de naixement i mexicana de cor–, per demostrar-me que hom pot ser el que un mateix desitgi i senti. I també a la meva professora Chinatsu –l'única *culer* de Nagoya que conec–, per mostrar-me una nova visió del Japó i dia rere dia ajudar-me a comprendre millor la societat japonesa; i de passada ajudar-me a millorar amb el japonès.

Aprofito també per agrair a la família Yokoi la seva predisposició i ajuda, així com el fet d'acollir-me a casa seva. Per mi va ser tot un plaer i un honor gaudir de la seva companyia.

Als meus amics, els agraeixo el haver-me dóna't suport i el escriure'm també. I a en Marc i en Joan els agraeix haver compartit experiències a mi.

I ja per acaba m'agradaria agrair a la meva mare la confiança dipositat sobre mi, sense ella pocs somnis s'haguessin arribat a complir.

Per tots i cadascú de vosaltres,

どうもありがとうございます!

Moltes gràcies!

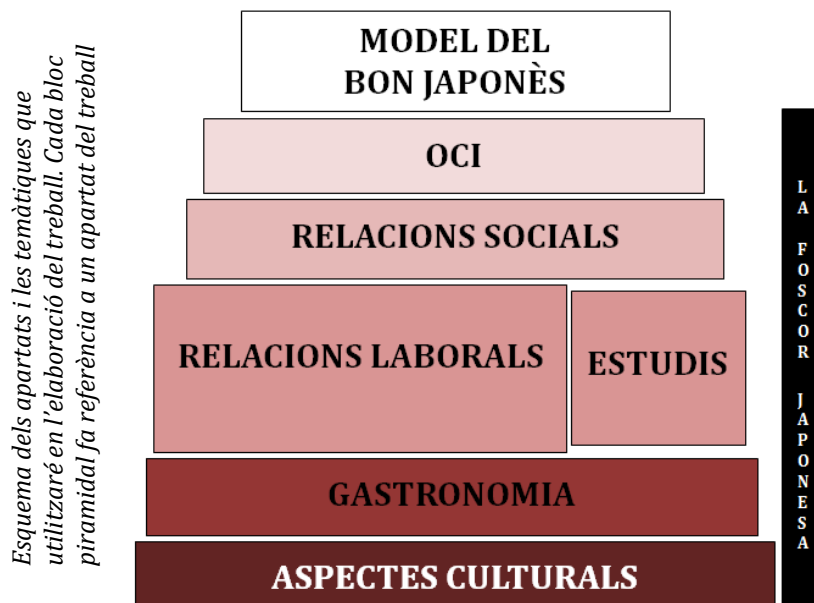
Àlex Agustí i Polis
アレックス・アグスティ

Introducció

Els meus objectius són perfilar quin és el comportament socialment acceptable pels japonesos i també pretenc desmentir i corroborar els tòpics vessats sobre la societat nipona, de la mateixa manera que vull donar una visió no estereotipada d'aquesta. Atendré les meves premisses mitjançant documentació sobre l'arxipèlag japonès, així com moltes altres produccions culturals nipones i exposant les meves vivències, a partir de la informació adquirida durant les meves extenses estades al Japó: partint d'entrevistes qualitatives i observacions; participant amb interaccions socials, amb lectures de revistes i fotografiant anuncis i rètols.

Organitzo cada apartat del treball amb els següents cinc aspectes:

- **Estereotips:** Totes aquestes percepcions que es fa la gent sense tenir una idea molt clara, com una espècie de prejudici.
- **Percepció pròpia:** Observacions a les que he arribat a partir de la meva recerca.
- **Elements positius:** Tot allò que beneficia a la cultura japonesa.
- **La foscor japonesa o els elements negatius:** He decidit anomenar «foscor japonesa», a tota la sèrie d'elements contraposats, negatius, que tenen a veure amb l'àmbit o concepte que tracto a cada apartat. La foscor japonesa seria el contrast que hi ha, la part no tan bona dels aspectes de la societat japonesa, és per tant, la contraposició a l'excel·lent desenvolupament de molts dels seus aspectes culturals.
- **Conclusions obtingudes:** I per últim, al finalitzar cada capítol, hi ha les conclusions que n'he tret.

A través de tot l'estudi i formant-me unes impressions amb els elements de la piràmide vull determinar quin és el bon comportament, el comportament *correcte* –socialment acceptable–, d'un japonès.

En l'apartat *Annexos* indico l'adaptació a grafies llatines i la lectura dels mots japonesos emprats al llarg de tot el treball.

1. Apropament historicocultural

1.1 L'estereotip de la cultura japonesa

1.1.1 Mineko Iwasaki, memòries d'una *geiko*

Potser la visió menys clara que podem tenir de les *geisha* és la del llibre *Memòries d'un geisha* d'Arthur Golden, un nord-americà, que es va dedicar a escriure un llibre de ficció assessorat per Mineko Iwasaki, una *geiko* –nom que reben les *geisha* a l'actual Kansai–. El llibre ha portat molta controvèrsia donat que Golden va narrar part de la vida de Iwasaki, però equiparant l'ofici de *geisha* al de prostituta. Al Japó, i a pesar del llibre de Golden, Iwasaki continua essent considerada la millor *geiko* que hi ha hagut. El 2004, Iwasaki va escriure *La vida d'una geisha* que ha esdevingut tot un *best-seller* i al mateix temps dóna una visió més sòlida de l'ofici i del què suposa i suposava ser una *geisha*.

La vida d'una geisha de Mineko Iwasaki

1.2 La percepció pròpia

Japó és una terra molt rica amb tradició i cultura. Japó simbolitza una connexió entre la tradició i la innovació entre la *retrocultura* i la *tecnocultura*. És el punt d'equilibri perfecte entre l'harmonia dels temps passats i l'estrès actual.

Un aspecte historicocultural que trobo molt interessant és veure les semblances que s'han format a Àsia entre Xina, Corea del Sud i Japó. El països del *triforce*, nom que faré servir per designar els tres països de l'Àsia oriental amb més influència, tenen moltes coses en comú tots estan interconnectats per la seva llengua pròpia: l'escriptura del japonès es basa en ideogrames xinesos, anomenats *Kanji*, el *Han'gŭl* coreà és la nova i simplificada iniciativa als ideogrames xinesos, *Hanja* pels coreans, i el *Hànzi* xinès s'ha vist simplificat amb el temps. Les guerres de l'últim segle també tornen a

Esriptura xinesa

connectar a les tres nacions. D'una banda Japó s'enfrontà a Xina des del 1937 al 1945 (Segona Guerra Sinojaponesa) i també va envair Corea (Període d'Ocupació Imperial japonesa forçat), la qual des del 1910 al 1945 va estar sota el seu domini. Són tants els contactes que han rebut totes tres cultures –sense tenir en compte les connexions que hi ha sorgides des de temps arcaics–. Actualment, i sobretot per qüestions ideològiques Xina i la Corea del Nord estan més separades d'aquest *triforce*, més tancades amb el comunisme i el socialisme. De totes maneres avui dia no és estrany menjar *kimchi* –plat de verdures típic coreà– a Japó, o *sushi* a la República de Corea. Ni veure les telenovel·les coreanes per la televisió japonesa, ni fer servir màquines recreatives japoneses a Corea del Sud. L'annexió dels territoris coreà i japonès durant gairebé mig segle ha fet que les similituds a ple segle XXI dels dos països siguin moltes i hagin esdevingut ambdós gairebé idèntics.

Esriptura japonesa

Esriptura corena

1.3 Elements positius i latents

1.3.1 L'element positiu: La conservació de les antigues imatges

Els dos elements que més sobresurten dins de la tradició japonesa són les *geisha* i els *samurai* perquè tots dos representen actituds i valors antics que, en part, encara es conserven en la societat japonesa de l'actualitat.

▪ La *geisha*

La visió més encertada que podem tenir d'una *geisha* és la percepció d'una noia jove japonesa que es dedica a amenitzar la companyia dels qui contracten els seus serveis, donat que aquesta és una gran ballarina de dansa tradicional japonesa, toca el *shamisen*¹, el *shakuhachi*² i el *taiko*³. A més a més realitza el *sadō*⁴, sap *ikebana*⁵, té molts coneixements sobre poesia i *haiku*⁶ i també caldria destacar que té amplis coneixements sobre literatura, en resum, és una artista en molts aspectes i posseeix un gran do: el de paraula i la conversa. La paraula *geisha* significa artista o persona de les arts.

▪ El *samurai*

El terme *samurai* fa referència a un tipus específic de guerrer, dins l'elit militar, que va sorgir durant el segle X i es va anar constituint en acabar les Guerres Genpei⁷, a finals del segle XII, quan es va instituir el *bakufu*⁸ sota la figura del *shōgun*⁹. El *bakufu* de Kamakura va ser creat per Minamoto Yoritomo, i va durar de l'any 1192 al 1333, és en aquest període quan la imatge del *samurai* comença a destacar amb un règim de classe guerrera. El seu moment d'auge va tenir lloc durant el període Sengoku¹⁰, una època de gran inestabilitat i contínues lluites de poder entre els diferents clans de les famílies més poderoses d'aquell moment. No es sap del cert d'on prové la paraula *samurai*, però la majoria d'historiadors i lingüistes especialitzats en el tema solen coincidir en que el mot prové del verb japonès arcaic «servir» que es llegiria i pronunciaria com a *saburau*. Es creu que el terme va anar derivant cap a *saburai*, que es podria traduir en «els qui serveixen». Al segle VIII es tenen les primeres notícies del mot i es sap que abans els *samurai* no eren guerrers, sinó una espècie de majordoms al servei del seu amo que s'encarregaven d'atendre als ancians. És a partir del segle XII que es coneix el terme tal com l'entendem en l'actualitat i és gràcies a una sèrie de relats de guerra anomenats *Gunkimono*.

Els *rōnin*

Els *samurai* que, pels motius que fos, s'havien quedat sense amo eren anomenats *rōnin*¹¹ i representaven una amenaça i un perill per la societat, ja que alguns cometien robatoris, incomplien el codi *samurai* i/o treballaven com a mercenaris.

Miyamoto Musashi va ser el *samurai rōnin* més famós de la història. Va lluitar a la batalla de Sekigahara i va sobreviure. Va ser llavors quan va realitzar durant tretze intensos anys el *Musha Shugyo* –un viatge *samurai* on es buscaven oponents de ciutat en ciutat per millorar les habilitats–. Als trenta anys d'edat comença a interessar-se per les arts, per la meditació zen i a escriure el pròleg de la seva obra, *Llibre dels cinc anells*. Serà mentre és vassall del clan Hosokawa, durant els seus últims anys de vida, que acabarà d'escriure el seu llibre.

¹ Instrument de tres cordes semblant a una guitarra.

² Flauta de bambú.

³ Tambor de grans dimensions.

⁴ La cerimònia japonesa del te.

⁵ Art de l'arranjament floral.

⁶ Poemes japonesos molt breus i sense rima.

⁷ Conflictes bèl·lics entre els anys 1180 i 1185 que va enfrontar als clans Taira i Minamoto.

⁸ Òrgan de govern instituit pel *shōgun* després de les Guerres Genpei.

⁹ Literalment «Comandant de l'exèrcit», títol delegat per l'Emperador. En la teoria només representava la branca militar, però en realitat era l'encarregat de governar mentre l'Emperador quedava com un mer espectador de la situació política del seu país.

¹⁰ Literalment «Període del estats en guerra» (1467-1615).

¹¹ Literalment «home onada», té el significat de vagabund –hombre errant com una onada marina–.

Els llops de Mibu

Els llops de Mibu o *Shinsengumi* van ser una agrupació de guerrers que es dedicaven a protegir la ciutat de Kyoto durant l'últim *bakufu*, el de Tokugawa. Els podríem definir com una *policia especial* que va lluitar utilitzant els principis del *bushidō*¹² i autoimposant-se certes normes de conducta exemplars per a qualsevol *samurai*.

Les normes

Els *Shinsengumi* es regien per unes normes bàsiques, que van ser redactades pel sots comandant Toshizō Hijikata. Eren irrevocables i les havien d'acatar tots els membres dels *Shinsengumi* per igual. Qualsevol comportament inadequat o infracció d'aquestes normes suposava l'obligació a morir per mitjà del *seppuku*¹³.

- No es pot abandonar el camí del *samurai*¹⁴.
- No es pot abandonar el *Shinsengumi*.
- No es poden estalviar diners per compte propi.
- No es pot immiscir-se en afers de tercers.
- No es pot lluitar per causes personals.
- No es pot deixar que l'enemic fugi viu de la batalla.
- S'ha de continuar lluitat fins la mort o la victòria, si el comandant cau.

Reproducció del símbol que utilitzaven aquests samurais

La senda del guerrer

El *bushidō* es basa amb les següents creences que han generat set principis de conducta:

- Budisme i Budisme zen → Fa que el guerrer entri amb harmonia i li fa contemplar la mort. Plasma les característiques del guerrer i el seu culte al valor en els *haiku*.
- Xintoisme → Proporciona valors ètics com l'amor, l'afinitat i la profunda lleialtat.
- Taoisme → Es pretén aconseguir la immortalitat mitjançant les forces antagòniques del *yin* (foscor) i el *yan* (llum).
- Confucianisme → Aporta la lleialtat, la compassió i ajuda a practicar la justícia.

ELS SET PRINCIPIS

1. *Gi* –Justícia–
2. *Yū* –Valor heroic–
3. *Jin* –Compassió–
4. *Rei* –Respecte–
5. *Meiyo* –Honor–
6. *Makoto* –Veritat–
7. *Chūgi* –Lleialtat–

Molts historiadors creuen que el *bushidō* no és res més que un codi creat per amargar alguns dels comportaments *samurai* no acceptables del tot per la societat japonesa de l'època, una estratègia idealitzadora del comportament dels guerrers, ja que molts *samurai* refusaven mantenir relacions sexuals amb dones perquè deien que d'aquesta manera perdien la seva

¹² Un codi ètic per aconseguir ser un bon guerrer *samurai*.

¹³ Suïcidi que s'executava obrint-se l'estómac amb una daga o instrument de fil similar, també és conegut pel nom de *harakiri* –paraula cada cop més en desús ja que es considera molt vulgar–.

Existeix una variant del *seppuku* on el guerrer infractor, el que havia de realitzar-lo, seia al terra amb la posició tradicional japonesa anomenada *seiza*, aquest esperava que el seu millor amic li executés un tall net al coll, deixant que es dessagnés i que la pell del coll se li destriés a poc a poc fins que el cos i el cap queien al terra.

¹⁴ En conseqüència no es pot incomplir el codi del *bushidō*.

masculinitat, és per això que molts d'ells eren homosexuals o inclús n'hi havia alguns de bisexuals. El llibre *Comrade loves of the samurai* de Saikaku Ihara descriu aquests afers.

1.3.2 L'element positiu: Les tres religions del Japó

Japó pot celebrar que fa més de cent noranta anys que a les seves contrades hi conviuen sense problemes tres religions força diferents entre sí.

▪ Shintō -Xintoisme-

És el culte o la religió nacional i majoritària dels japonesos per excel·lència, bàsicament animista o politeista, sense escriptures ni dogmes, però amb una rica mitologia, un culte i uns costums. Per això no és d'estranyar que un 86% dels japonesos siguin xintoistes i budistes al mateix temps. La seva denominació prové dels mots *Shin* -divinitat- i de *Tō* -camí-.

Dins del xintoisme hi ha tres branques:

Un casament xintoista a Harajuku

- Jinja Shintō: Xintoisme de santuari.
- Shuha Shintō: Xintoisme de secta.
 - Kyoha Shintō: Nou *shintō* sectari, amb 13 sectes principals creades al s. XIX.
- Minzoku Shintō: Xintoisme folklòric. Arrelat a la tradició i creences japoneses.

Encara avui dia el casament japonès més típic i amb més demanda per part de les parelles japoneses és el casament per la tradició xintoista.

▪ Budisme zen

Bodhidharma -Daruma, en japonès- va ser un monjo indi adepte del budisme que es va dedicar a mostrar els ensenyaments de Siddharta Gautama (Buda) introduint l'escola budista de meditació (*dhyāna*) a la Xina i fundant l'escola budista xinesa Chan, introduïda al Japó pel monjo Eisai (1191) i perfeccionada pel monjo Dōgen (1227).

El zen declina l'especulació, l'argumentació i la teorització i es preocupa únicament de la il·luminació interior -*satori*-. A part de la intensa meditació, els monjos de l'escola zen, a diferència de moltes altres sectes monacals budistes, es dediquen a una vida de servei i treball i són considerats al Japó com l'exemple més perfecte d'activitat. El zen ha influït profundament la vida japonesa: el seu esperit impregna elements tan importants de la cultura com ara la cerimònia del te, els arranjaments florals, la jardineria i les famoses arts marcial.

Buda de Kamakura

▪ Cristianisme

El cristianisme a Japó va arribar l'any 1549 de la mà del jesuïta navarrès Francisco de Jaso y Azpilicueta, -altrament conegut com a Sant Francesc Xavier-. Es va expandir ràpidament fins el 1614, però va ser prohibit pels senyors feudals a causa de les queixes d'alguns monjos budistes de la zona, que el veien com una amenaça.

Els cristians japonesos van ser perseguits durant dos-cents anys. A finals del s. XIX el Japó restableix les relacions diplomàtiques amb Europa i els Estats Units i és llavors quan torna a arribar a l'arxipèlag

Pintura de Sant Francesc Xavier

japonès el cristianisme catòlic; a més del protestantisme americà i de l'església ortodoxa russa.

1.4 La foscor japonesa: Avui dia, qui es posa yukata?

El *yukata* és un *kimono*¹⁵ d'estiu molt arrelat en la tradició japonesa. Antigament, abans de l'arribada de la roba occidental tothom vestia amb *kimono* –d'una peça o de dos–, d'un tipus o d'un altre. Durant les festivitats d'estiu era molt comú que tothom es poses el seu *yukata*, però cada cop es veu menys gent vestint-lo. És obvi que per aquest fet no s'aboliran les festes tradicionals japoneses, no té res a veure amb que la gent es posi un vestit de seda llarg o curt. Però és clar que Japó avança a un ritme trepidant i certa tradició s'està deixant de fomentar o ja no és el què era. Per això he decidit exposar algunes de les festes tradicionals més marcades, explicar en què consisteixen i les connotacions que tenien o tenen.

Podem dir que al Japó amb major o menor mesura conviuen les següents festivitats:

- Les festivitats pròpies del país¹⁶
- Les festivitats xintoïstes
- Les festivitats budistes
- Les festivitats catolicocristianes

Bon odori: Festival de dansa per donar la benvinguda a les ànimes dels ancestres.

- **Celebració:** Entre juliol i agost.
- **Definició:** Es celebra posant una torre central des d'on es toca música amb tambors per saludar les ànimes. És una festa molt animada i jovial.
- **Connotacions:** El motiu de la celebració és saludar a les ànimes dels morts. –Tradició religiosa–
- **D'origen:** Budista, ve de la Xina.

Kurisumasu (Christmas): Celebració del naixement de Crist.

- **Celebració:** Desembre.
- **Definició:** Normalment la gent es fa regals, al Japó no té molta connotació religiosa, com a moltes altres parts del món.
- **Connotacions:** Actualment les connotacions religioses d'aquesta festivitat al Japó són gairebé inexistents. Els carrers es decoren i són temps de festes.
- **D'origen:** Cristià.

Hinamatsuri: Festival de les nines.

- **Celebració:** Tres de març.
- **Definició:** Festivitat dedicada a les nenes on aquestes exposen diverses nines anomenades *ningyō* en uns prestatges amb diverses plataformes.
- **Connotacions:** El motiu de la celebració és espantar als mals esperits. –Tradició profana–.
- **D'origen:** Profà, pròpiament del Japó.

Shichi go san (Set, cinc, tres): Celebració del pas d'edat.

- **Celebració:** 15 de novembre
- **Definició:** Les nenes de 3 i 7 anys i els nens de 3 i 5 van amb els pares als temples o santuaris per pregar per la seguretat i la salut.
- **Connotacions:** Abans una mica religioses, xintoïstes i budistes, ara és l'excusa per les nenes de set anys es posin el *kimono* per primera vegada i els nens de cinc la seva primera *hakama* –falda-calçons–.
- **D'origen:** Xintoïsta (arrelat a la tradició japonesa)

¹⁵ En japonès la paraula *kimono* significa literalment «peça/cosa de vestir».

¹⁶ Sense o amb poques connotacions religioses; i algunes d'elles procedents de tradicions xineses de caire profà.

1.5 Conclusions

«Dos divinitats, la masculina Izanagi i la femenina Izanami, descendiren de Takamagahara –la planura celestial– a un món aquós per crear la Terra. Les petites gotes que patinaren de la llança –teiken– de Izanagi es van solidificar formant la terra que avui dia es coneix com a Japó.

Izanami i Izangi poblaren el nou territori amb Déus. Un d'ells va ser la divinitat suprema, la deessa del Sol Amaterasu –llum del cel–, de la qual es diu que el seu besnét, Jimmu va ser el primer emperador japonès, per allà l'any 660 a.C.»

Mite xintoista japonès sobre l'origen de la creació i quadre Cercant els mars amb la llança de Kobayashi Eitaku (1885) →

És curiós veure com explica la creació del Japó la seva pròpia mitologia. La religió al Japó té poca importància amb l'aspecte que el xintoisme no té dogmes ni un sol Déu, ni entra amb conflicte amb altres doctrines. És l'explicació mitològica de l'antic Japó transportada a l'actualitat. O hi creus o no hi creus.

La gent té estereotipades moltes imatges històriques del Japó, coneix a les *geisha*, i encara creu que són prostitutes, té coneixements sobre els *samurai* però desconeix que a pesar de la seva lleialtat no sempre les seves causes eren tan nobles o que l'homosexualitat al Japó s'introdueix pels *samurai*, en gran part, pel seguiment d'una doctrina sobre la homosexualitat per part d'aquests, anomenada *Shudō*. A la gent d'Occident li sonen les paraules *ninja* i *katana* però només això, mai hi ha un coneixement superior. La meua valoració és que els occidentals només ens hem quedat amb quatre pinzellades del que és tota una cultura molt diferent a la nostra.

I la realitat és que moltes imatges i pensaments antics s'han transportat al Japó contemporani i ens han arribat massa alterats del què en realitat són. Sense anar més lluny tothom recorda a la Segona Guerra Mundial què eren els *kamikaze*: aviadors que lluitaven per la seva pàtria i van fer el sacrifici d'autoimmolar-se amb la seva avioneta carregada d'explosiu contra la flota nord-americana de Pearl Harbor.

En realitat el nom de la flota era *Shinpū Tokubetsu Kōgeki Tai* (Unitat Especial d'Atac Vent Diví), però una mala lectura dels ideogrames¹⁷ per part dels traductors de l'exèrcit americà van fer que es popularitzes el terme *Kamikaze* en comptes de la seva lectura correcta *Shinpū*.

El fet és que *Shinpū* o *Kamikaze* fa referència a un conflicte del segle XII contra els mongols en el qual Japó va aconseguir guanyar gràcies a l'ajuda d'un tifó. Quan els vaixells comandats per Kublai Khan va intentar passar pels mars del Japó per efectuar la invasió via marítima un gran tifó va destruir gairebé tota la flota mongola. En aquell moment i tenint en compte les creences xintoistes, els japonesos estaven convençuts que allò havia estat produït per un Déu, i es va popularitzar el terme *Shinpū* «vent diví».

¹⁷ Els traductors americans van llegir els ideogrames japonesos amb un dels dos mètodes de lectura, traduint bé el terme a anglès, però expressant-lo amb uns fonemes i unes grafies que no són les que li pertocarien a la paraula.

2. Gastronomia japonesa

La gastronomia o l'art de menjar bé, amb satisfacció, és un dels punts a tenir en compte de la societat japonesa, i de qualsevol societat en general, ja que relaciona l'ésser humà amb els aliments i amb els seu entorn. De manera que si sabem què i com mengem en una determinada societat, en part, podem aprendre molt sobre els seus hàbits i comportaments rutinaris.

La gastronomia japonesa o *nihon ryōri* –literalment cuina del Japó– és un tipus de cuina que s'ha anat adaptant i transformant al llarg del temps captant i reelaborant moltes de les receptes ja existents. En la gastronomia japonesa el que predomina per davant de tot és la qualitat i la presentació del plat.

2.1 L'estereotip de la gastronomia

La visió occidental de la cuina japonesa és només la de l'arròs i el peix cru en qualsevol de les seves varietats –*sushi*¹⁸, *sashimi*¹⁹, *makisushi*²⁰–. En un principi abans de que sorgís el *boom* pel menjar japonès sempre hi havia hagut una espècie de rebuig per la seva gastronomia, almenys a nivell general el peix cru no semblava ser gaire acceptat entre occidentals. Actualment són molts els restaurants que incorporen una gama selecte i força variada de *sushi* i és el que el *sushi*, peix cru abocat sobre un pilonet d'arròs blanc japonès, està de moda.

2.2 La percepció pròpia gastronòmica

Realment ara mateix el *sushi* està de moda. Però l'arròs i el peix no ho són tot en la cuina japonesa. De totes maneres al Japó la cosa canvia, també es menja *sushi*, però potser no al mateix preu que a la resta del món, perquè resulta que el *sushi* que s'elabora als restaurants nipons és de molt alta qualitat i això es paga. De manera que no podem considerar el *sushi* com un aliment dins de la dieta diària d'un japonès, el *sushi* és aquell plat especial que surt a menjar quan és un dia excepcional. No un àpat que es faci amb molta regularitat. Així que entendre el *sushi* com el component més important de la dieta japonesa o com el més destacable és una apreciació molt errònia per part dels occidentals, ja que el menjar japonès també consta d'una varietat extraordinària de carns –*yakitori*, brotxetes de pollastre–, preparades de moltes maneres i de fideus de totes mides i llargàries possibles, exemples en són l'*udon*²¹ o el *ramen*²² i tampoc podem deixar de banda a els llegums –*natto*²³, la soja o el *tofu* en són clars referents–.

Tot i haver explicat que el *sushi* degut al seu elevat preu no constitueix un element gastronòmic molt rutinari, cada cop s'està innovant més per intentar aconseguir que s'apropi a la dieta dels japoneses. I ja s'han començat a crear restaurants amb plats de *sushi*, *makisushi* i *sashimi* precuinats i llestos per emportar. Veure exemple als annexos.

¹⁸ Una tira de peix cru sobre un pilonet d'arròs.

¹⁹ Diversos tipus de peix cru.

²⁰ Arròs envoltat d'alga *nori* amb una petita quantitat de peix o verdura a l'interior.

²¹ Fideus japonesos molt gruixuts.

²² Fideus prims, típics xinesos, molt integrats a la dieta japonesa.

²³ Llegums fermentats.

2.3 L'element positiu: Longevitat infinita?

Sempre s'ha dit, i ha quedat avalat i corroborat amb investigacions, que les societats orientals tenen una vida més llarga pels seus hàbits alimentaris, sobretot els japonesos. L'esperança de vida del Japó l'any 2003, segons les dades de l'ambaixada japonesa a Espanya, se situava en els 78,36 anys pels homes i en els 85,33 anys per les dones. L'any 2004, l'arxipèlag, contava amb més de 20.000 ciutadans japonesos que superaven l'extraordinària xifra d'un segle d'edat. Aquestes dades han permès al Japó ser cap davanter durant un llarg període de temps en qüestions de longevitat.

Una de les causes és clarament la bona alimentació i la molt equilibrada dieta japonesa, però un altre motiu més desconegut que apunta el Doctor en psiquiatria Hinohara, llicenciat a la Universitat Imperial de Kyoto²⁴, és que el Japó té un baix índex de natalitat i la taxa de mortalitat infantil d'aquest país és també molt baixa, factors que potencien l'augment de l'esperança de vida.

© Ito Chiharu, 2004

Dr. Shigeaki Hinohara als 92 anys

El tercer dilluns de Setembre es va instaurar al Japó el dia del respecte a la gent gran i es porta fent des de l'any seixanta cinc, però al 2008 aquest dia ha cobrat una especial rellevància donat que es va comunicar que l'arxipèlag japonès ja comptava amb més de 36.000 centenaris.

2.4 La foscor japonesa: Hi ha temps per menjar?

Definitivament, no. No hi ha temps per menjar, el trepidant ritme de la societat japonesa no permet que els àpats s'executin amb *relax* i amb una harmonia pròpia i necessària per poder digerir i menjar bé.

Els treballadors japonesos un cop han acabat de la seva llarga jornada laboral –fins a 14 hores diàries– encara han d'arribar a casa seva, i no sempre està a prop, sopar, dormir i tornar-se a llevar per continuar la jornada laboral del dia següent. Per això moltes vegades decideixen anar a sopar en cadenes de restaurants japonesos on el que es fomenta és el servei ràpid i el menjar barat.

A Tòquio és tanta la velocitat amb la que els restaurants han d'atendre als seus clients que molts restaurants han instaurat barres que envolten tot el local o d'altres directament no disposen ni de cadires ni de tamborets. A poc a poc sembla que aquest hàbit s'està instaurant més en la societat japonesa i avui dia ningú *perd el temps* menjant. Tota aquesta tradició per l'afany del treball ve motivat per l'esperit de regeneració que el govern va impulsar després de la Segon Guerra Mundial.

²⁴ Després de la Segona Guerra Mundial va ser rebatejada com a Universitat de Kyoto (*Kyōdai*).

2.5 Conclusions

El japonès d'avui dia no té temps per menjar i li és una sort el fet que abundin els restaurants a bon preu. L'estrès de la feina no li permet tenir el temps que voldria per dinar. Sobre la dieta japonesa només puc dir que no li manca res, la preparació de plats japonesos contempla gairebé tots els ingredients, el fet de dir que els japonesos mengen només peix i arròs no és res més que un tòpic que poc s'assembla a la realitat culinària japonesa, on la carn i les verdures també juguen un paper molt important. Tampoc ens podem oblidar dels plats únics i curiosos com les anguiles, el *takoyaki*²⁵ o l'*okonomiyaki*²⁶.

Una dona cuinant takoyaki -boles de pop- durant les festes del popular barri d'Asakusa, a Tòquio

En resum, la societat japonesa té sort de poder gaudir d'una de les dietes més nutritives i més equilibrades, factors que fan dels japonesos tots uns experts en longevitat i alhora també fan que ens mentalitzen i estereotipem als japonesos com a una societat sense problemes d'obesitat gràcies a una dieta, generalment, amb pocs greixos i amb moltes varietats de cocció, moltes d'elles no utilitzen gaires olis ni greixos animals o vegetals. Tot i que moltes vegades existeix una impossibilitat de poder-ne gaudir, sovint anomenada feina: per aquest motiu és molt típic veure a homes de negocis portar els seus *bentō*²⁷ a la feina o durant els viatges de negocis amb *shinkansen*²⁸ n veure'ls comprar-los a les estacions de tren i menjar-los durant els llargs trajectes de tren, una molt bona manera d'economitzar el temps.

La dona japonesa tradicionalment sempre s'ha ocupat de les tasques domèstiques i ha quedat molt vinculada també a la recol·lecta de l'arròs i a la seva posterior cocció. Encara avui dia la dona està força infravalorada al mercat laboral, la imatge de la dona com a mestressa de casa queda encara massa latent al Japó modern, és per això que saber cuinar és un objectiu a obtenir si una noia es vol casar.

²⁵ Boletes elaborades amb tentacles de pop, a l'estil japonès.

²⁶ Literalment «al teu gust», es tracta d'una *pizza japonesa* on hom escull els ingredients que hi vol.

²⁷ Espècie de carmanyola, amb compartiments: normalment sol portar arròs i carn o peix.

²⁸ Nom que rep el tren bala japonès. Una de les línies més freqüents és la de Tòquio a Osaka.

3. Relacions laborals

3.1 Els estereotips sobre les relacions laborals

3.1.1 L'home i la dona al món laboral

Tradicionalment, en la cultura japonesa, l'home representava la figura patriarcal i era l'encarregat de mantenir la família, la dona en canvi era l'encarregada de cuidar de la llar i dels fills. Actualment la situació no ha canviat gaire però sembla que a poc a poc la figura de la dona treballadora comença a integrar-se en la societat japonesa. Són pocs els avenços i els reconeixements i encara pateix una gran discriminació, sobretot salarial, però cada cop és més freqüent veure a dones amb maletí i vestit de dos peces disposades a començar la dura jornada laboral japonesa, elles són les *Career Woman*.

3.1.2 Salaryman i Career Woman

El terme *Salaryman* o *Sararīman* –transcrit amb fonètica japonesa–, és fàcilment identificable: prové de les paraules angleses *salary*, diners i *man*, home. Així que podríem dir que fa referència a *un home adinerat*. És un mot invenció dels japonesos, inexistent en anglès, que serveix per designar el que els països anglosaxons expressen com a *white-collar workers*²⁹.

Els japonesos han sabut adaptar-se molt bé al món laboral actual i són molts els homes de negocis que tot i les dificultats que els comporta el seu aprenentatge dominen a la perfecció la llengua comercial més global, l'anglès. Aquests *guerrers de les finances* es caracteritzen pels sacrificis que arriben a suportar per la seva empresa i per fer gala d'uns modals esplèndids i d'unes normes de conducta alhora de fer tractes úniques, així és com són aquests nous *samurai*, els de l'època contemporània.

© Prisacom S.A. 2008

© Prisacom S.A. 2008

La paraula *Career Woman* va sorgir a partir de la creixent demanda en les últimes dècades per part de les joves dones japoneses amb estudis per entrar al món laboral. Podríem traduir el terme com a *dona amb carrera* –pot referir-se a universitària o simplement amb bagatge laboral–.

La societat japonesa no acaba de veure i acceptar amb bons ulls la introducció al món laboral de la dona, i és que la dona sempre havia quedat a un segon pla. En una societat bastant masclista els rols de la dona sempre han estat cuidar de la família i la llar. La paritat entre sexes és inexistent al Japó i és per això que obrir-se camí al món laboral –un terreny de combat forjat pels homes– resulta difícil i moltes vegades s'apliquen discriminacions salarials en funció del sexe.

²⁹ Treballadors amb el coll –de la camisa– blanc: Persones que treballen al sector terciari com a administratius, comptables, directius, etc.

3.2 La percepció pròpia: Les opinions

Vaig voler entrevistar a alguns empleats d'una *microempresa* constructora familiar³⁰ ubicada a Nagoya –la segona ciutat més gran del Japó–, perquè em donessin la seva opinió sobre com és la vida laboral al Japó i amb quines dificultats es poden arribar a trobar, així com la seva opinió sobre les actuacions d'algunes corporacions japoneses d'àmbit internacional. El que exposo a continuació són abstractes de les entrevistes que detallen breument i clarament l'opinió dels entrevistats.

3.2.1 Entrevista a un petit empresari japonès

Nom i cognom: **Masamitsu Yokoi**

Temps que treballa en l'ofici: 30 anys

Edat: 49 anys

Professió: Empresari d'una constructora

«En la cultura japonesa la dona fa les tasques de la casa. Però **a casa meva intento ajudar amb les tasques domèstiques**, m'agrada cuinar i a vegades ajudo amb la neteja.»

3.2.2 Entrevista a un operari japonès

Nom i cognom: **Tadafumi Takumu**

Temps que treballa en l'ofici: 20 anys

Edat: 43 anys

Professió: Capatàs d'obra

«**Des de petit havia tingut molt clar que faria aquesta feina.** [...] Una vaga (japonesa)? **Mai se'n ha fet cap en aquest empresa**, ens entenem molt bé.»

3.2.3 Entrevista a una secretaria japonesa

Nom i cognom: **Tomoko Hata**

Temps que treballa en l'empresa: 10 anys

Edat: 48 anys

Professió: Secretària en una constructora

«Quan estava a secundària **els meus plans de futur eren treballar en una empresa petita, casar-me i formar una família.** [...] Entenc que **les grans companyies japoneses han d'aplicar els mètodes que creguin convenients per prosperar.**»

³⁰ Empresa de construccions i reparacions amb menys de 25 empleats, gestionada per la família Yokoi.

3.3 Els elements laborals positius

3.3.1 L'«electronic boom»

L'ajuda nord-americana posterior a la Segona Guerra Mundial, va contribuir, en part, a la reconstrucció de l'economia japonesa, així com les adquisicions de la Guerra de Corea (1950-1953). El 1952 l'ocupació nord-americana s'acaba i és llavors quan els japonesos, d'una manera molt positiva inicien la reconstrucció del seu país per sí sols. L'eufòria i les ganes del poble japonès en esdevenir una gran potència eren palpables amb frases com: «Japó ha perdut la guerra, però guanyarà la pau» que va dir el primer ministre Yoshida Shigeru. A la dècada dels anys setanta Japó floreix com una flor de cirerer, emergeix d'entre les cendres de la Segona Guerra Mundial com l'au fènix. Entre 1950 i 1978, Japó inverteix en tecnologia 9.000 milions de dòlars –una cinquena part del que es va gastar EUA anualment durant aquest mateix període-. La tècnica dels japonesos era la pagar per tecnologies occidentals, el que va resultar molt menys costos que invertir en el desenvolupament d'una tecnologia pròpia, la capacitat dels japonesos d'utilitzar tecnologia importada i produir amb ella uns productes millors i més barats, així com el fet d'innovar amb ells, han conduït progressivament a Japó a una poderosa expansió econòmica. El 1972, una organització no lucrativa, *Japan Computer Usage Development Institute*, dirigida per Yoneji Masuda va presentar el primer pla nacional per la societat de la informació al govern, el pla JACUDI (1980), entre els seus experiments pioners es trobava el projecte HI-OVIS, l'establiment d'una xarxa de fibra òptica local que permetia serveis interactius de vídeo als ciutadans de la població de Higashiikoma. En el 1980, Japó ja és considerada una superpotència que ha pogut afrontar dues crisi petrolíferes (1973 i 1979). Tot això és déu, en part, a la filosofia dels japonesos –taoisme, confucionisme, budisme, xintoisme–, aquestes doctrines representatives dels guerrers de l'època feudal japonesa encara no s'havien perdut i van suposar una gran ajuda al desenvolupament del Japó donat que gràcies a elles els japonesos van agafar una forta consciència de poble, de lleialtat cap a la pàtria, de d'esperit de lluita, de responsabilitat i sacrifici i van rebutjar alguns patrons més arrelats a Occident, com l'individualisme.

3.3.2 El món empresarial japonès actual

▪ La gestió del coneixement

La gestió del coneixement de Ikujiro Nonaka i Hirotaka Takeuchi, creada el 1995, tracta d'un model de generació del coneixement a través de dues espiral de contingut epistemològic³¹ i ontològic³². En aquest procés interactuen el coneixement tàcit³³ i coneixement explícit³⁴ que el configuren en quatre fases:

- Socialització: adquisició del coneixement tàcit a través de compartir experiències mitjançant exposicions orals, documents manuals i tradicions.
- Exteriorització: conversió del coneixement tàcit en conceptes explícits que es poden fer tangibles mitjançant metàfores.
- Combinació: creació de coneixement explícit unir coneixement de cert nombre de fonts, mitjançant l'intercanvi de converses.
- Interiorització: incorporació de coneixement explícit a coneixement tàcit, que analitza les experiències adquirides posant en pràctica nous coneixements.

³¹ Epistemologia: Ciència que tracta dels mètodes, fonaments i valor del coneixement.

³² Ontologia: Ciència que tracta de l'ens.

³³ El coneixement tàcit és el que es troba a la base del coneixement col·lectiu però que no es manifesta. És un coneixement difícil d'estructurar i expressar.

³⁴ El coneixement explícit és el que es pot transmetre oralment o a través de documents, manuals i informes metodològics. És un coneixement aparentment fàcil d'estructurar i de transmetre.

▪ **L'estratègia de Canon Electronics**

Hisabi Sakamaki, president de Canon Electronics³⁵, va idear un sistema empresarial per la seva filial, amb el qual deia que podia augmentar els beneficis i aconseguir que no hi haguessin distraccions laborals innecessàries.

L'empresa s'expandirà si elimines les cadires i els ordinadors!, llibre on es plasmen les idees que Sakamaki va dur a la pràctica a Canon, ha generat força polèmica al Japó, perquè en ell assegura que en algunes àrees de l'empresa els ordinadors es poden suprimir, ja que roben temps als treballadors –que els fan servir per enviar-se *e-mails*–, i aquesta és la causa de la seva baixa producció i concentració. També explica que es poden suprimir les cadires perquè fan perdre la productivitat. I per últim descriu com va instal·lar uns sensors de moviment connectats a una alarma que es dispara si la velocitat al caminar d'un treballador és inferior a 5m/3,6s –o el que és el mateix a 1,38m/s–, perquè els empleats no perdin el temps als passadissos.

En sis anys (2002-2008) les mesures adoptades per Hisabi Sakamaki van fer augmentar l'actiu de Canon Electronics en un 175%.

Fotografies d'un local de Canon amb sensors de moviment i sense cadires

▪ **Els treballadors japonesos, els nous samurai?**

Fa temps que es parla del llegat que van deixar els guerrers japonesos sobre la cultura japonesa actual. En temes passats parlant sobre cultura ja he explicat una mica en què consistia la figura del *samurai* i en aquest apartat la vincularé a la imatge de l'empresari japonès. Els treballadors japonesos, els *salaryman*, s'associen als *samurai* perquè al període Tokugawa (1603-1867) els *samurai* eren contractats per algun senyor feudal adinerat per tal de que el protegissin dels nombrosos clans i perills que el podien assetjar. Els guerrers *samurai*, devots defensors dels seus senyors servien al seu amo sense gairebé descans, era un honor i un privilegi exercir com a guerrer. Els bons *samurai* tenien grans nocions de lleialtat i una gran determinació del sacrifici personal, si aquest era per tal de protegir o obeir al seu senyor. Realment aquestes característiques s'han transportat del camp de batalla i de l'època feudal japonesa a l'edat contemporània i a les corporacions nipones.

Podem comparar sense cap problema al senyor feudal amb l'empresari japonès i al *salaryman* amb el *samurai*. Així doncs podem dir que les similituds amb el món empresarial i el codi del *bushidō* són moltes.

Alguns japonesos sovint per a referir-se als *salaryman* utilitzen les expressions: el *samurai* modern o els guerrers corporatius –en japonès sovint s'expressa com *atarashii samurai* o *new samurai*–.

Els salaryman, els nous samurai, de les finances.

³⁵ Filial de la prestigiosa marca de fotografia japonesa, Canon Inc. (*Kyanon Kabushikikaisha*, en japonès)

3.4 La foscor japonesa laboral

3.4.1 La foscor japonesa: Karō o karōshi, viu a mort?

Hi ha dos termes en japonès que són molt curiosos i estranys alhora. Són les paraules *karō*, i *karōshi*, aquestes dues paraules fonèticament similars tenen un significat proper i es fan servir per descriure dues noves malalties. *Karō* significa «esgotament per excés de treball» i *karōshi* significa «mort per excés de treball».

Aquest és un exemple de com n'és de sacrificada la vida laboral dels japonesos, que alguns arriben a morir mentre treballen a causa d'un desgast físic i mental.

La paraula *karōshi* (*ka/rō/shi*) ve donada pels següent ideogrames que en fan entendre el significat ràpidament:

1. 過 (*ka*) → excés
2. 勞 (*rō*) → treball/atenció
3. 死 (*shi*) → mort

か
過
ろ
勞
し
死

El mot *karō*, estaria format pels dos primers ideogrames, i per tant significa un malestar per l'excés de treball (atenció), però sense arribar a morir.

En el Japó aquest fenomen es va començar a donar a la dècada dels anys setanta, justament en un dels moments més àlgids de l'economia japonesa. El moment de la seva recuperació després de la Segona Guerra Mundial i el moment en què se situava com a capdavantera en les potències econòmiques. Aquest fenomen no només s'ha donat al Japó, sinó que hi ha altres parts de l'Àsia que també tenen un terme semblant per a referir-se a la mort per excés de treball. A la República de Corea se'n diu *gwarosa*³⁶ i a la Xina l'anomenen *guolaosi*³⁷. A Taiwan fa cosa de mitja dècada es va donar un nou cas de *karōshi*, un jove estudiant universitari moria a causa d'una hemorràgia interna provocada per la fatiga d'estudiar setze hores diàries.

3.4.2 La foscor japonesa: La vaga a la japonesa

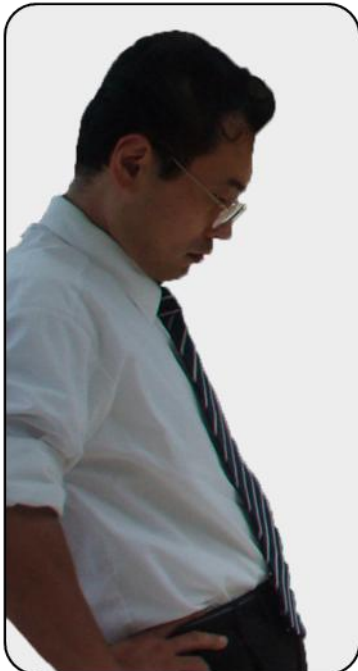
Per entendre què és un vaga a la japonesa cal explicar que al Japó no totes les manifestacions són legals, de manera que la gent per fer prevaler la seva paraula i reivindicar-se ha de lluitar des de dins. La visió que sempre hem tingut d'una vaga japonesa, els occidentals, és una visió equivocada. La nostra percepció consistia en què els treballadors, no conformes amb l'empresa, augmentaven de la producció i/o els serveis i d'aquesta manera pretenien aconseguir desestabilitzar els preus dels productes -la llei de l'oferta i la demanda es veuria afectada- i alhora com que moltes empreses funcionen pel sistema de comandes *Just-in-time* i per tant moltes d'elles tenen petits magatzems on puntualment s'emmagatzemen els *stocks* es veurien saturades i això faria perdre a l'empresa capital i producció.

Però tot això no deixa de ser un mite, una llegenda urbana del que realment és una vaga japonesa. En realitat la veritable vaga japonesa consisteix en treballar més; i/o sense prestar la necessària atenció a la feina per elaborar productes defectuosos, d'aquesta manera hi ha un creixement en els productes defectuosos que generen uns costos addicionals a l'empresa i en ocasions unes pèrdues de gran valia econòmica.

³⁶ *Gwarosa*. Escrit en coreà, 과로사

³⁷ *Guolaosi*. Escrit en xinès tradicional, 過勞死

3.5 Conclusions

Treballador de Tòquio a l'estació d'Akiba, el barri de l'electrònica

La producció d'arròs va ser de 11.111 milers de tones, l'any 2002

Des de temps immemorials la societat japonesa ha estat una societat on l'home s'ha imposat a la dona. Això ha quedat marcat en la història del Japó i fins i tot en la llengua. El conreu d'arròs i els conreus de regadiu van ser introduïts en el període Yayoi –segle III a.C.– i organitzats en el segle VII amb la reforma Taika³⁸, mitjançant el sistema *jori*³⁹. Aquests treballs de plantació van ser fets en un principi pels homes, per això l'ideograma en llengua japonesa d'*home* ha quedat representat de la següent manera:

Camp d'arròs Força física Home

田 + 力 = 男

En un principi el treball del camp es va associar als homes, però amb el temps i per culpa de les guerres, aquest conreu va anar esdevenint un tipus de feina molt vinculat a la dona, sobretot a la Xina i a zones del Japó, com Tohoku.

De la mateixa manera que des del segle III a.C. els lingüistes van determinar com s'escriuria la paraula *home*, també ho van fer amb el mot *dona* (*muller*) i va quedar simbolitzada d'aquesta altra manera:

Escombra Dona Muller

帚 + 女 = 妻

Ara sembla que els temps han canviat i tot i tenint unes grans produccions d'arròs el que més PIB –Producte Interior Brut– reporta al Japó són les empreses de serveis, i és que des del *boom tecnològic* i de la domòtica que va patir aquest país després de la Segon Guerra Mundial, des d'on van ressorgir i sorgir moltes noves empreses que van apostar per la millora tecnològica i el desenvolupament, no és d'estranyar que el Japó hagués aconseguit recuperar-se amb tanta facilitat dels atacs patits pels nord-americans i hagi esdevingut la potència que és ara.

Tot i que els temps han canviat sembla que les dificultats per entrar en el món laboral per la dona continuen essent complicades, si abans les feines físiques anaven destinades als homes, sembla que ara el substitut més immediat del conreu és la recollida de serveis, on per la societat japonesa la dona continua jugant un petit paper.

³⁸ Reforma de l'emperador Kōtoku l'any 646, basada en les idees filosòfiques de Confuci i en l'estructura governamental xinesa.

³⁹ Mètode de conreu d'arròs que consisteix en dividir els arrossars en forma quadrangular formant quatre petites parcel·les. Representació gràfica → 田

4. La vida estudiantil

4.1 Estereotips dels estudiants japonesos

La pressió social per l'èxit al Japó és alarmant: programes d'ampliació d'estudis, campus interns a les escoles, activitats escolars durant gairebé tot l'estiu i és que tot val per tal de tenir una joventut ben preparada pel dia de demà. Però malauradament no tothom suporta tota aquesta pressió o el fet de ser diferent, de no ser com la societat espera que siguis. I són unes quantes les vies d'escapament que se'ls acudeixen als joves i a vegades ja no tan joves estudiants japonesos.

4.1.1 Els xaiets blancs

Si un estudiant compleix dos d'aquests tres aspectes: s'avé amb els companys, és bon estudiant, practica algun esport –preferentment el beisbol– no s'ha de preocupar per encaixar o no; perquè és el que la societat japonesa espera d'ell i podem dir, per tant, que ja és socialment acceptat. Compleix uns rols i encaixa dins la societat.

4.1.2 Les ovelles negres

En canvi, si un estudiant té poques capacitats per relacionar-se, és introvertit, és poc hàbil pels esports; i per tant està en el punt de mira dels companys li costarà molt ser acceptat per la resta i més en una societat com la japonesa, on la desigualtat és paga cara, molt cara. La societat japonesa no mira endarrere, no es preocupa per qui no segueix; i per exemplificar-ho diré que en la societat japonesa és més freqüent que un bon estudiant vagi a classes privades d'ampliació dels seus coneixements que pas que un estudiant vagi a classes privades de reforç. En una societat tant multitudinària no hi ha temps pels que no encaixen. La pròpia societat espera que facis el que es porta dictant tot la vida.

4.2 La percepció pròpia dels *Hikikomori*, el milió perdut

Els *Hikikomori*⁴⁰ són joves, tant adolescents com persones majors d'edat que senten una gran pressió, es veuen aclaparats per la societat japonesa i se senten incapaços de complir els rols socials, allò que la gent, la família, n'espera d'ells. Davant d'aquesta situació reaccionen amb un aïllament social. Els estudis, les estadístiques i algunes estimacions creuen que podria haver-hi al voltant d'un milió de *hikikomori* al Japó –u de cada deu homes joves–. Per això l'aïllament dels *hikikomori* es conegut com a «el milió perdut».

Els psicòlegs i sociòlegs han establert que els perfils més comuns de les persones que pateixen aquesta malaltia d'aïllament solen ser:

1. La majoria d'ells són homes
2. Molts són també fills primogènits
3. Tenen entre 15 i 25 anys –són joves–

No obstant també s'han donat casos de dones, però no són tant freqüents com els d'homes. I també s'han donat casos amb persones adultes que no han suportat la pressió de les seves feines i les han abandonat convertint-se en *hikikomori*.

⁴⁰ Prové del verb *hikikomoru* → retirar-se (recollir-se) a un lloc, tancar-se (recollir-se, confinar-se) a un lloc i ha derivat en l'adverbi *hikikomori* → «autoconfinament».

4.2.1 Tractament del *hikikomori*

▪ Punt de vista japonès

Els experts japonesos normalment suggereixen esperar fins que el *hikikomori* es reincorpori a la societat per la seva pròpia voluntat, encara que això comporti l'espera de molt de temps. En la majoria de casos la mitjana és de 2 a 4 anys aïllats. El que s'aconsella sobretot és que els pares no perdin el contacte amb el fill que mantinguin un diàleg més o menys constant per tal de que aquest no perdi les seves capacitats de sociabilització. Tamaki Saito el major expert i primer denominador dels *hikikomori* com a tals, creu que n'hi ha al voltant d'un milió dos-cents mil a tot el Japó.

«S'ha de tranquil·litzar el fill, acceptar el seu estat, no culpabilitzar-lo i intentar comunicar-se, i parlar amb ell cada dia.

Que li diguin bon dia, bona tarda i bona nit. Si el procés té èxit acabarà sortint de casa pel seu propi peu, la solució no és obligar-lo a sortir de casa»

▪ Punt de vista occidental

En canvi, els metges occidentals pensen que cal forçar-lo si és necessari. Tot i així el doctor Henry Grubb, el qual va escriure el primer assaig sobre els *hikikomori* per a l'estranger opina d'aquesta altra manera:

«Crec que el pitjor enemic pel *hikikomori* és el temps. No és comprensible. La societat moderna fa que no hi hagi comunicació entre pares i fills.

I l'altre problema és que el fill, si és fill únic, només es relaciona amb la mare; amb ningú més. Es crea una relació de codependència. **Si els pares no tenen mecanismes perquè surtin hi haurà una epidèmia»**

En qualsevol cas és necessària una ajuda psicològica, ja que molts pares es veuen aclaparats pels problemes d'un *hikikomori*. Encara que hi ha alguns metges i clíniques especialitzats a ajudar que ofereixen un tractament més aviat passiu als joves *hikikomori*, molts d'ells i els seus pares encara senten falta de suport als seus problemes, donat que al ser una malaltia mental i sobretot social a molts els fa vergonya que es sàpiga i la societat japonesa en general li dóna molt l'esquena.

4.3 Elements positius: El sistema educatiu japonès

El mètode d'ensenyament va ser aplicat després de la Segona Guerra Mundial. La data d'inici dels cursos acostuma a ser sempre a principis d'Abril. Es diu que l'educació japonesa és molt bona, però poc assequible: el preu anual d'una carrera universitària va des dels 4.500 als 10.000€, depenent del prestigi de la universitat.

Un aspecte que es contraposa bastant amb el tipus d'educació catalana és el fet que en algunes institucions posen a disposició dels alumnes algunes classes d'ampliació, fora del marc escolar, o l'escola s'organitzen classes intensives els estius on els alumnes fan classes durant tot el dia i dormen a les mateixes aules; i fins i tot hi ha acadèmies que en comptes de reforçar els coneixements –com és típic aquí– es dediquen a fer classes d'ampliació pels alumnes que treuen millors notes. És un exemple de com n'és d'important poder accedir a una bona universitat pels japonesos.

Edat	Grau	Nivell institucional	
6	1	Educació Primària (6) <i>Shōgakkō</i>	
7	2		
8	3		
9	4		
10	5		
11	6		
12	7	Educació Secundària (3) <i>Chūgakkō</i>	
13	8		
14	9		
15	10	Batxillerat (3) <i>Kōtōgakkō</i>	<i>Kōtōsenmongakkō</i> És el batxillerat superior especialitzat en tecnologia, un tipus d'estudis pròpiament japonesos vinculats als camps de l'enginyeria i la marina mercant.
16	11		
17	12		
18	Universitat (4) <i>Daigaku</i> 東京大学 THE UNIVERSITY OF TOKYO	És un sistema educatiu «6-3-3-4».	
19			
20			
21			

4.3.1 Els instituts i les universitat japoneses

Entrar a un bon institut és sinònim de començar a encarrilar teva vida, o això creuen els japonesos. Per accedir a un institut japonès no només cal fer una sol·licitud, sinó que s'ha d'aprovar un examen d'accés. A part, existeixen altres criteris de selecció i admissió per part de l'institució que dissenteixen de les proves d'accés, com ara que un possible alumne sigui un as en un esport, d'aquesta manera l'alumne dona fama i reconeixement a l'institut i queda excepte de realitzar l'examen.

Un cop s'han finalitzat els tres anys de batxillerat els alumnes japonesos han de fer el *nyūgakushiken* –exàmens d'accés a la universitat–, similar a la Selectivitat del nostre país. Hi ha un molt bon nivell d'ensenyament universitari al Japó, per aquest motiu l'examen d'accés és força complicat. Hi ha casos d'alumnes que l'han hagut de repetir-lo més de set vegades. Si entrar a una bon institut era el primer camí per encarrilar la vida entrar a una bona universitat és la continuació del camí. Els japonesos creuen que si entren a una bona universitat al acabar la carrera els serà més fàcil posicionar-se al món laboral. Dins el marc d'universitats japoneses destacables caldria fer esment de la universitat de Tòquio (*Tōdai*) considerada la millor d'Àsia, on han estudiat personalitats destacables com ara l'arquitecte Kenzō Tange i el reconegut escriptor Yukio Mishima i la universitat de Kyoto (*Kyōdai*), la segona millor del Japó on va estudiar el primer japonès en guanyar el premi Nobel de Física, Hideki Yukawa.

4.4 La foscor japonesa: La pressió per l'èxit

Sovint es parla de la pressió que pateixen els japonesos per part de la seva pròpia societat, hi ha un gran temor al fracàs. Aquesta pressió a vegades és acceptada, però d'altres pot desencadenar conseqüències nefastes. En aquest apartat explicaré quines són les vies d'escapament més utilitzades pels japonesos davant molesta presència del fracàs. En apartats anteriors he introduït aspectes com el *hikikomori* (prop d'un milió a l'any 2001) i el suïcidi (uns trenta mil a l'any). Moltes vegades la mateixa por al fracàs és la que porta a fracassar un cop s'han perdut les esperances hi ha dos tipus de comportament:

1. L'exili del *hikikomori*: Mentre que algunes persones senten pressió per part del món exterior, i pateixen agorafòbia, un *hikikomori* reacciona amb un complet aïllament social per a evitar tota la pressió exterior. S'acostumen a tancar a alguna habitació durant períodes de temps prolongats, sovint anys. L'aïllament de la societat normalment comença de forma gradual, abans que el *hikikomori* s'aïlli indefinidament a la seva habitació. No solen tenir cap amic, i la majoria dormen al llarg del dia, i veuen la televisió o juguen a l'ordinador o amb consoles durant la nit per tal d'evadir-se de la realitat.
 - Desencadenant: Sovint es troben tristos, perden els seus amics, es tornen insegurs, tímids i parlen menys. Tot això fa d'ells un cas extrem de *Solters paràsits*, *NEET*⁴¹ o *Freeter*⁴², totes tres expressions són utilitzades per la societat japonesa alhora de denominar als que continuen vivint a casa dels seus pares per a gaudir de major comoditat i/o no tenen feina.
 - Motius: Frequentment són objecte de burla a l'escola, la qual cosa pot ser el detonant per al seu aïllament.
2. Perdre la vida: Un altre desencadenant de la pressió és el suïcidi. Molts estudiants no suporten no encaixar, les burles, tot pel fet de ser diferents la pròpia societat els juga una mala passada. Hi va haver una temporada on molts estudiants japonesos es penjaven des dels arbres del jardí de casa seva. Moltes vegades resulta un total xoc per la família la qual mai s'hagués pogut imaginar aquell final pel seu fill.
 - Desencadenant: La mort, mitjançant el suïcidi. És molt comú pels habitants que viuen a Tòquio suïcidar-se a la línia Central de trens ja que els trens van a 100km/h, velocitat amb la qual és molt difícil que freni el conductor i al tractar-se d'una companyia estatal la multa que imposa la companyia a la família del mort és menor que pas la d'una companyia ferroviària privada o gestionada per l'ajuntament de la ciutat. Un altre lloc molt freqüent és el bosc Aokigahara, prop del mont Fuji, anomenat col·loquialment «bosc dels suïcidis» per la quantitat de suïcidis que s'hi comenten anualment, per tal de no trobar cadàvers pels múltiples camins del bosc molt freqüentats per excursionistes es van delimitar els camins per fer senderisme.
 - Motius: Burles, inadaptació, rebuig per part dels companys i desatenció per part de la família.

⁴¹ NEET = *Not currently engaged in Employment, Education or Training*. A l'estat espanyol s'ha posat de moda el terme «Ni-ni» -ni estudia ni treballa-.

⁴² Contracció de les paraules anglesa *free*, lliure i l'alemanya *arbeiter*, treballador. «Sense feina»

4.5 Conclusions

El sistema japonès educatiu, és clar, que és bo, però tant el sistema com la pròpia societat japonesa marginen a una part important de la societat. Està molt bé dir que la Universitat de Tòquio és la novena a nivell mundial i la primera d'Àsia, però de res serveix si hi ha un milió de joves que es queden tancats a casa seva sense fer ni vida estudiantil ni vida social, de res serveix si hi ha més de deu mil joves japonesos que es treuen la vida anualment. Crec que el govern japonès podria donar més de la seva part per intentar que decreixi l'alt índex de suïcidis i l'alt índex de NEET, perquè les estadístiques són increïbles.

▪ I si em tiro a la via del tren o em penjo d'un arbre?

32.000 japonesos es van treure la vida durant l'any 2008. La mitjana és d'un suïcidi cada vint minuts. Amb aquestes dades no és d'estranyar que l'opció de molts joves japonesos depressius i deprimits sigui la de suïcidar-se⁴³. Japó és el segon país amb la taxa més alta de mortalitat a causa de suïcidis. Molts joves es troben tant desencantats en una societat que avança impassible que senten la necessitat de tirar-se a la via del tren o d'un arbre del bosc⁴⁴. S'estima que durant el 2003 hi va haver un augment dels suïcidis en joves de menys de dinou anys del 23% respecte a anys anteriors. Aquesta és la cara fosca de la pressió social japonesa.

Fotografia d'un tren de la línia Central, lloc on més suïcidis es cometen a Tòquio

▪ I si em quedo tancat a casa?

Puc afirmar que l'alternativa al suïcidi sovint és el *hikikomori*. El concepte en la societat occidental més similar seria el d'un estudiant amb fòbia escolar, agorafòbia i aïllament social. Els *hikikomori* sovint refusen abandonar la casa dels seus pares i pot ser que es tanquin en una habitació durant mesos o fins i tot anys.

En els casos dels *hikikomori* és necessària una ajuda psicològica, ja que molts pares es veuen aclaparats pels problemes d'un *hikikomori*. Encara que hi ha alguns metges i clíniques privades especialitzats a ajudar que ofereixen un tractament més aviat passiu als joves *hikikomori*, molts d'ells i els seus pares encara senten una falta de suport als seus problemes, donat que al ser una malaltia mental i sobretot social a molts els fa vergonya que se sàpiga i la societat japonesa en general li dóna molt l'esquena. Les ajudes del govern a clíniques i psiquiatres són nul·les, i moltes associacions que intenten ajudar els *hikikomori* han de fer les seves activitats amb l'escàs finançament que puguin posar els mateixos.

⁴³ Cal aclarir que el budisme no veu amb tan mals ulls el suïcidi com passa en les societats de caire cristià, perquè creu en la reencarnació. Podríem dir que al Japó és més acceptat i comprès que pas a occident.

⁴⁴ La línia central de trens de Tòquio és de les més utilitzades per cometre aquest acte. Un altre punt freqüent és el bosc Aokigahara, prop del mont Fuji, anomenat col·loquialment «bosc dels suïcidis».

5. Relacions socials

La majoria de les persones pensen que els japonesos són extravertits, tímids i que es relacionen poc, res més que la veritat. En general els japonesos acostumen a ser reservats, però com a tot arreu hi ha de tot. Pel que he pogut apreciar es mostren molt oberts amb la seva pròpia cultura i amb les seves gents: Sortir de nit per Tòquio, Osaka o Nagoya no és només una explosió de llum també és una explosió de sons i rialles.

L'element més desinhibidor pels japonesos és sense cap mena de dubte l'alcohol. És molt freqüent que en sopars d'empresa o quedades amb una colla d'amics s'ingereixin unes grans dosis d'alcohol, sobretot de cervesa i *sake*. L'alcohol els ajuda a fer coses que normalment no farien, a ser més lliures en una societat molt reprimida, és un desinhibidor i alhora un alliberador. Respecte als sentiments els japonesos els costa molt obrir-se, fins no fa gaire encara hi havia parelles d'enamorats que no s'atrevien a donar-se la mà en ple carrer.

5.1 *Estereotips: La família nuclear*

No és cap sorpresa que la natalitat japonesa no és molt alta. En temes passat exposava que si l'índex de població al Japó és elevat és gràcies a la longevitat de la gent, no als naixements. Ja que les famílies japoneses no acostumen a tenir molts fills. Normalment una família japonesa de classe mitjana té un, com a màxim dos fills, o a vegades cap.

← *Fotografia amb la família Yokoi, de Nagoya (Japó)*

Les dades de natalitat del Japó en els dos últims anys són força sorprenents, del 2006-2007 hi va haver una variació de -13,55% i del 2007-2008 de -2,84%. Precisament durant l'any 2008 Japó ha esdevingut un dels darrers països en qüestions de natalitat, amb una taxa de natalitat de 7,87 naixements/1.000 hab. En l'actualitat la natalitat ha disminuït força i sembla que les famílies actuals no acostumen a tenir més d'un fill.

5.2 *Percepció pròpia: En les relacions conjugals hi ha temps per l'amor?*

En el matrimoni típic japonès, segur que no. Estem parlant d'un matrimoni; d'una família amb un patriarca que treballa una jornada laboral de fins a catorze hores diàries i que necessita més d'una hora per desplaçar-se del seu domicili a la seva feina. De manera que per ell la jornada laboral *consta d'unes setze hores*, això vol dir que surt de casa seva a les set del matí i arriba a les deu del vespre. Afegim que aquest pare de família dedica els diumenges, suposem al seu únic dia de festa, a practicar el seu *hobby* preferit, el golf. Podem dir amb certesa que gairebé no veu mai a la família i la breu convivència esdevé l'única relació que hi ha entre els dos cònjuges. També s'ha de tenir en compte que fins no fa massa eren encara molt tradicionals els matrimonis concertats (*omiai*) al Japó, i de fet en molts indrets d'Àsia i Àfrica encara és una pràctica molt comuna.

És clar que no tots els matrimonis són iguals i no es pot generalitzar, però normalment els japonesos no acostumen a ser gaire romàntics, no acostuma a haver gaire amor.

5.3 L'element positiu: L'amistat a la japonesa

Fer amics a Japó i sobretot a les ciutats japoneses grans resultat difícil. En una ciutat amb tot aquell frenesí i soroll... Com es pot conèixer realment a algú? Com es formen les amistats a la feina? I a l'escola?

Els japonesos solen ser més reservats i introvertits que els europeus, per la qual cosa els costa més obrir-se. Els nens i els adolescents no tenen massa problema, donat que tots acostumen a tenir uns *hobbies* semblants: queden per practicar beisbol a la vora del riu o es posen a jugar a les recreatives. En canvi amb els adults la cosa canvia una mica més. La pressió a la feina fa que no sigui el mateix conèixer-se fora d'ella que dins. Per això són molt freqüents els àpats d'empresa i veure grups d'executius durant la nit que surten a prendre algunes copes. Com experiència personal puc aportar que si realment vols conèixer a un japonès has de saber entrar en la seva atmosfera. Anar a un bar o a un *karaoke* amb un japonès o una japonesa és una garantia gairebé segura que acabaràs simpatitzant amb ells, i encara més si ets un bon bevedor.

Grup d'amics dirigit-se a jugar a beisbol

Cartells lluminosos de bars i karaoke a Sapporo

5.4 La foscor japonesa en les relacions socials

5.4.1 El sexe: aquell amic del que no se senten orgullosos

La postura japonesa davant el sexe sembla que és un tabú indestructible, un acte vergonyós. L'article 175 del codi penal japonès no permet distribuir pornografia japonesa sense *bokashi* –degradació, difuminació d'imatges; el que entendríem nosaltres com a censurada-. En la prostitució –dirigida per les màfies japonesa (*yakuza*) i xinesa– no es permet la penetració, ja que es considera un delictes pagar i realitzar aquest acte, però si que està permès pagar pels serveis d'una prostituta, i els locals que venen material pornogràfic s'amaguen sota cartells gegants on posa «DVD». Tot això és ben sabut per tots els japonesos, els quals sembla que no els estranya gens ni mica la curiosa actitud que adopta tant el govern com ells mateixos sobre aquest afer. En contraposició sorprèn veure com en mig de Tòquio entre gratacels enormes s'alcen tant *sex shops* de sis i set plantes com petits comerços amb ròtols amb la paraula «DVD» on només s'ofereixen discs versàtils digitals amb contingut pornogràfic. Resulta també curiós com hi ha un gran públic interessat en les produccions de còmic eròtic, i com existeixen carrers amb gran massificació de *love hotels* –es paguen per hores i les parelles hi mantenen relacions sexual-. No és d'estranyar que tots els temes amb contingut sexual es portin amb tota discreció: en els hotels de l'amor no hi hagi recepció, sinó que s'hagin de dipositar els diners dins la mateixa habitació en unes màquines; que en les botigues de còmics quan hom compra material pujat de to li emboliquin amb paper i el fet que la paraula «DVD» tingui connotacions pornogràfiques.

5.4.2 La pressió per l'èxit (II)

Si a l'apartat anterior parlava de la pressió per l'èxit per part dels estudiants en aquest apartat la vinculo als homes que ja han entrat al món laboral i ha format la seva pròpia família. Aquí trobem tres vies d'escapament de la pressió:

1. L'exili del *hikikomori*: No és el més freqüent, però també s'ha donat amb homes majors de 29 anys, els quals es queden tancats a casa seva incapaços d'afrontar els reptes i han acabat esdevenint *hikikomori*.
 - Desencadenament: A poc a poc es van confinant i acaben derivant en *Solters paràsits* –ja que en ocasions les famílies els abandonen–, NEET o *Freeter*, com passava amb els *hikikomori* més joves.
 - Motius: No poden suportar la pressió de la feina o seguir els mateixos rols de la societat i s'amaguen.
2. Perdre la vida: Un altre desencadenant de la pressió és el suïcidi. El patriarca japonès està molt preocupat per complicar amb els seus rols i moltes vegades el fet de ser despatxat de la feina pot desencadenar en suïcidi. De fet la línia de tren local *Chuō Line* durant els dies d'hivern i de pluja esdevé d'últim viatge de molts treballadors japonesos.
 - Desencadenament: El suïcidi.
 - Motius: La pressió sovint és molt gran, normalment no ho comuniquen a les famílies i quan ja no se senten amb més forces se suïciden.
3. Èxode a la misèria: L'última alternativa és la de fugir. Moltes homes que perden la seva feina abandonen a la família. A l'àrea d'Osaka hi ha un poble que s'anomena «La ciutat dels homes» on tots els habitants són sense sostres, homes que han perdut la feina i no han estat capaços d'enfrontar-se amb la realitat.
 - Desencadenament: Fugir, abandonar la família per sempre.
 - Motius: Haver estat despatxat, no voler passar vergonya, donat que l'home és que aporta els diners a l'economia familiar, al Japó.

5.5 Conclusions

Hi ha conceptes que són força universals: l'amor, l'amistat, però en el com arribar a ells hi ha certs trets culturals, com abans he explicat. L'amor fins no fa gaire era encara força vergonyós pels japonesos i de fet costa bastant veure per Japó parelles que mostrin el seu amor i el seu afecte en públic. No fa massa anys encara era mal vist que una parella de joves es donés de la mà mentre passejava pel carrer.

L'ideal de bellesa japonès diu que les noies han de ser com més blanques millor. Tots aquest ideals, en part, radiquen al xintoisme. El blanc representa la puresa, és per això, que encara moltes famílies no aproven que les seves filles mantingui relacions sexuals abans de casar-se, la puresa també és representada per la virginitat. El trepidant ritme laboral i el fet que moltes noies o famílies vulguin que es mantinguin pures dóna com a desencadenant que una de cada tres parelles japoneses no mantinguin relacions sexuals.

I per últim, si en apartats anteriors havia expressat que hi ha poc amor en moltes relacions conjugals, el cert és que un estudi publicat aquest mateix any a *The Daily Yomiuri*, un important diari japonès, diu que una de cada tres dones japoneses casades pateix maltractes. Una dada molt esgarrifosa que fa pensar que hi ha massa matrimonis japonesos sense amor.

6. Oci japonès

6.1 L'estereotip esportiu: El sumō

El *sumō* és considerat un *gendai budō* –art marcial moderna– que porta més de mil cinc-cents anys practicant-se al Japó. És considerat un esport de contacte on el *rikishi* –lluitador– ha de fer fora del *dohyō* –ring– al seu oponent. En el *sumō* professional s'elabora una llista amb el rànquing dels millors lluitadors que rep el nom de *Banzukehyō* on també hi figuren les competicions, altrament dites *honbashi*, més importants a nivell nacional.

Dia de l'inici	Honbashi	Denominació	Ciutat	Estadi on es realitza
1r/2n Diumenge	Gener	Hatsu Basho	Tòquio	Ryōgoku Kokugikan
2n Diumenge	Març	Haru Basho	Osaka	Osaka Prefectural Gymnasium
2n Diumenge	Maig	Natsu Basho	Tòquio	Ryōgoku Kokugikan
1r/2n Diumenge	Juliol	Nagoya Basho	Nagoya	Aichi Prefectural Gymnasium
2n Diumenge	Setembre	Aki Basho	Tòquio	Ryōgoku Kokugikan
2n Diumenge	Novembre	Kyūshū Basho	Fukuoka	Fukuoka Kokusai Center

En l'actual *sumō* japonès hi ha sis lligues. Però les més importants són les tres de l'esquema, que juntament amb les seves respectives categories formen un total de set categories.

						
Yokozuna⁴⁵	Ōzeki⁴⁶	Sekiwake⁴⁷	Komusubi⁴⁸	Maegashira⁴⁹	Jūryō⁵⁰	Makushita⁵¹
Makuuchi⁵²					Jūryō⁵³	Makushita⁵⁴

© Nihon Sumo Kyokai, 2009

Les quatre primeres categories reben el nom de *sanyaku*. Tot i que originàriament el mot significui «tres categories». A vegades es fa servir el terme per parlar únicament de les categories *Sekiwaki* i *Komusubi*.

El *sumō* té un gran nombre d'aficionats que ansiosos esperen poder veure mensualment pel canal de televisió estatal NHK als seus grans ídols.

⁴⁵ És el rang de lluitador de *sumō* més elevat a nivell professional. –Lliga *Makuuchi*–

⁴⁶ És el segon rang de lluitador de *sumō* més elevat a nivell professional. –Lliga *Makuuchi*–

⁴⁷ És el tercer rang de lluitador de *sumō* més elevat a nivell professional. –Lliga *Makuuchi*–

⁴⁸ És el quart rang de lluitador de *sumō* més elevat a nivell professional. –Lliga *Makuuchi*–

⁴⁹ És el cinquè rang lluitador de *sumō* més elevat a nivell professional. –Lliga *Makuuchi*–

⁵⁰ És el sisè rang de lluitador de *sumō* més elevat a nivell professional. –Lliga *Jūryō*–

⁵¹ És el setè rang de lluitador de *sumō* més elevat a nivell professional. –Lliga *Makushita*–

⁵² Lliga professional japonesa de *sumō* més important, hi participen els quaranta dos millors lluitadors.

⁵³ Segon lliga professional japonesa de *sumō* on només competeixen vint-i-vuit lluitadors.

⁵⁴ Tercera lliga professional japonesa de *sumō* on hi competeixen cent vint lluitadors.

6.2 La percepció pròpia: El karaoke i l'oci de moda

La paraula *karaoke* significa «orquestra buida». Al Japó, lloc d'invenció de la primera màquina de *karaoke* per part del DJ nipó Tisaga Tagaki, hi ha una gran diversitat de clubs que ofereixen aquest servei; i de fet és un passatemps molt comú entre els japonesos. Joves i empresaris es reuneixen amb amics o companys de feina i allà demostren tot el seu potencial artístic, en sales privades o bé pujant en un escenari compartit. Els japonesos semblen reservats i fins i tot tímids però es defensen bé cantant i més si tenen a la seva disposició una pantalla, micròfon, altaveus i beguda desinhibidora.

6.2.1 El shopping

Si Europa té Milà i París com a referents en tendències de moda. Àsia té Tòquio; la *megapolis* és una gran representació de totes les tendències estètiques a nivell mundial. No és d'estranyar que en una capital amb més de dotze milions de persones anar de compres sigui la satisfacció de moltes noies.

▪ Purikura

El mot *Purikura* prové de la deformació i contracció al japonès dels mots anglesos «*Print Club*» que fan referència a una màquina recreativa japonesa per fer fotografies instantànies i a posteriori retocar-les amb el *software* instal·lat a la computadora. És una opció d'oci força interessant pels joves. Un grup d'amics pot passar part d'una tarda fent i desfent fotografies amb la colla en una d'aquestes cabines fotogràfiques. La màquina té multitud de paisatges i marcs que pots incloure en les teves fotos i fan de l'experiència una diversió sense fi. És bastant més freqüent veure a les noies fent servir aquests tipus d'entreteniments, que es troben en centres recreatius, però no vol dir que sigui d'ús exclusiu per les dones.

6.3 L'element intercultural positiu: El yakyu (beisbol)

El beisbol va arribar l'any 1873 al Japó i va ser introduït pels EUA. No va trigar gaire a ser practicat i adaptat al model de vida dels japonesos. Ràpidament es van començar a crear equips de beisbol –no professionals– i moltes companyies japoneses van donar el seu suport com a patrocinadors. Però no és fins el 1931 que el beisbol es professionalitza quan un equip universitari perd disset partits amistosos contra un mite del beisbol americà, els New York Yankees. Els partits van agradar tant als aficionats

nipons que es van decidir a crear els primers equips professionals per tal d'augmentar la qualitat del seu beisbol. És llavors, al desembre del 1934 quan es crea el Club de Beisbol Dainippon Tokyo el qual per promocionar-se fa un *tour* de dos mesos pels EUA i poc després canvia el seu nom a Tokyo Kyojingu, que significava Gegants de Tòquio –actualment el nom de l'equip de beisbol és Yomiuri Giants–.

La competició com a lliga va ser inaugurada el 1935. El primer partit de professionals va ser jugat a l'estadi de Narumi, a Nagoya, el nou de Febrer de 1936, un equip local anomenat Golden Dolphins va derrotar als Kyojingu amb un 10 a 3. El 1950 es va implantar el sistema actual de joc amb dos lligues de sis equips cadascuna d'elles. Al seu inici tres eren equips propietat de companyies ferroviàries, dos pertanyien a organitzacions de premsa escrita, i la majoria formaven part d'altres patrocinadors corporatius.

Equips japonesos actuals del Nippon Professional Baseball

Lliga Central	Lliga del Pacífic
Chunichi Dragons (Nagoya)	Chiba Lotte Marines (Chiba)
Hanshin Tigers (Osaka)	Fukuoka Softbank Hawks (Fukuoka)
Hiroshima Toyo Carp (Hiroshima)	Hokkaido Nippon Ham Fighters (Sapporo)
Tokyo Yakult Swallows (Tokyo)	Orix Buffaloes (Osaka)
Yokohama BayStars (Yokohama)	Saitama Seibu Lions (Tokorozawa)
Yomiuri Giants (Tokyo)	Tohoku Rakuten Golden Eagles (Sendai)

Actualment el beisbol és l'esport amb més seguidors al Japó i també és un esport molt practicat a la resta d'Àsia (sobretot a Taiwan i a Corea del Sud). Les competicions de beisbol universitari, al Japó, són retransmeses per la NHK i seguides per milions d'espectadors.

▪ **Quant guanya un jugador de beisbol al Japó?**

Els cinc jugadors millor pagats de la temporada 2009.

(Equivalència 1€ = ¥135)

¥600.000.000	¥500.000.000	¥550.000.000	¥430.000.000	¥400.000.000
Seung-Yeop Lee	Alex Ramírez	Tomoaki Kanemoto	Hitoki Iwase	Kyuji Fujikawa

6.4 La foscó japonesa: La màxima afició, l'otaku

Sovint es relaciona el terme *otaku* a una persona que està obsessionada per l'animació i el còmic japonès⁵⁵, però això no és res més que la mala utilització d'aquesta paraula per part de la societat occidental.

La paraula *otaku* significa literalment «casa». Aquesta paraula es va començar a utilitzar durant la dècada dels anys vuitanta per a referir-se als fotògrafs japonesos aficionats. En aquell temps eren vistos com uns obsessius del seu *hobby* i alhora també eren força reservats. Anys més tard va passar a fer-se servir com a descriptor de qualsevol persona que tingués una obsessió malsana amb qualsevol cosa. En el llenguatge escrit per diferenciar als *otaku de la fotografia*⁵⁶ de *qualsevol altre otaku*⁵⁷ es va decidir escriure de dues maneres diferents aquesta paraula.

En els anys noranta i sobretot al Japó els *otaku* eren molt ben vistos, se'ls considerava persones amb molta saviesa sobre un tema específic, però a mesura que es va començar a canviar de segle el terme va agafar connotacions negatives arribant a representar a una persona realment obsessionada i sense o amb poca vida social. Tot i que hi ha molts tipus d'*otaku*, s'ha establert un estereotip estètic que s'acostuma a aplicar-se a molts d'aquests fanàtics i devots de l'oci. Acostumen a ser persones primes –absorbides per la seva passió– d'estètica descuidada, –de dècades passades– i sovint molt introvertits que viuen amb i per la seva afició.

Perfil de l'otaku per excel·lència

⁵⁵ Altrament anomenades *anime* i *manga* respectivament.

⁵⁶ Escrit 「おたく」 fa referència a l'*otaku* fotògrafs.

⁵⁷ Escrit d'aquesta altra manera 「オタク」 pot referir-se qualsevol altre tipus d'*otaku*.

6.4.1 Tipus d'*otaku*

Actualment al Japó dir que algú és *otaku* és com no dir res. Per això segons el tipus de *hobby*/obsessió existeix un tipus o altre d'*otaku*. Aquests són alguns dels *otaku* més populars al Japó, pot ser que algunes aficions no siguin gaire populars a Europa, però totes les paraules s'han configurat segons el grau d'acceptació de l'activitat al Japó:

- *Pasokon otaku* = *Geek*⁵⁸.
- *Anime otaku* = Aficionat al visionatge d'animació.
- *Manga otaku* = Aficionat a la lectura de còmics.
- *Gēmu otaku* = *Gamer*⁵⁹.
- *Cosplay otaku* = Fanàtic de les disfresses.
- *Gunji otaku* = Aficionat a les rèpliques d'armes militars.
- *Tetsudō otaku* també anomenat *denshamania*⁶⁰ = Aficionat als trens.

6.5 Conclusions

L'oci japonès és molt divers. Aquí només he posat una mostra, perquè realment posar totes les tendències, totes les activitats que es duen al Japó seria un mai acabar. De totes maneres per acabar aquest capítol m'agradaria escriure també sobre el que és el *hobby* per excel·lència dels homes de negocis, el golf. Certament els japonesos s'agafen amb moltes ganes les seves aficions, a vegades, com en els casos dels *otaku*, poden arribar a ser-ho tot per alguns. De manera que els homes de negocis amb el golf no podien fer de cap altre manera. Un *salaryman* que comenci a practicar golf es comprarà els millors pals dels mercats, anirà cada diumenge a practicar fins a assolir un bon nivell. Podem dir que hi ha una obsessió pel què es fa, sigui el que sigui, ja no només per la feina. L'esperit de superació japonès és molt gran, per un japonès o les coses es fan bé o no es fan, es tracti del que es tracti.

La constant repressió implícita en tots els japonesos fa que molts *hobbies* s'hagin convertit en reivindicacions. I molts parcs han esdevinguts llocs de trobada per a realitzar *hobbies* com són el cas dels parcs de Ueno i Harajuku a Tòquio i del parc de Nagai a Osaka. No és gens estrany veure grups de *heavy metall* tocant a un parc o veure gent practicant esgrima japonesa.

Els Tokyo Rockabilly⁶¹ ballant al parc de Harajuku

Un gaiter japonès al parc de Ueno

⁵⁸ Fanàtic de la informàtica.

⁵⁹ Aficionat als videojocs.

⁶⁰ Significa «obsessió pels trens».

⁶¹ És un club que es dediquen a ballar *rockabilly*, subgènere del *rock and roll* del 1950, per diversió.

7. Model del bon japonès: Conclusions finals

Per acabar el treball exposo les conclusions finals. He vinculat l'home japonès amb les actituds i els valors dels *samurai* i la dona japonesa amb les característiques de les *geisha*. També he elaborat dues llistes, una pels japonesos i una per les japoneses on destaco els deu valors més importants per a tot japonès, que són explicats amb més detall a l'esquerra de cada punt.

L'home japonès

1. Imatge del guerrer i l'agricultor –el deure i la força–, patriarcat.
2. El treball va ser fonamental pel ressuscitar del Japó després de la Segona Guerra Mundial. «El treball dignifica».
3. Valors del *samurai* transmesos al món laboral.
4. Conceptes doctrinals i filosòfics. Seguiment del budisme zen, confusionisme, xintoisme, taoisme...
5. El sacrifici del guerrer, davant el deure.
6. És el deure del patriarca. No complir-lo porta càstigs propis.
7. Esforç davant les adversitat i adaptació.
8. La teoria de l'*uchi*, la família com una unitat.
9. Per desconnectar de la rutina: Sortir de compres, el *karaoke*...
10. Seguir el codi del *samurai*. Acatar les normes.

L'home japonès ♂

1. Ha de ser educat i respectuós.
2. Ha de ser diligent.
3. Ha de ser lleial.
4. Ha de ser tolerant.
5. Ha de saber *sacrificar-se*.
6. Ha de cuidar de la família (patriarca).
7. Ha de tenir esperit de lluita.
8. Ha de lluitar per la família.
9. Ha de saber *desconnectar*.
10. Ha d'acatar les normes i complir els rols imposats per la societat i els propis.

La dona japonesa

1. La bona educació és un dels pilars de l'educació antiga japonesa. Les formes, la manera de seure, tot està molt relaciona amb la cerimònia del te.
2. La dona antigament havia d'assumir algunes tasques del camp a més de portar la família, si hi havia guerres.
3. La dona és l'administradora dels diners familiars.
4. Tolerant amb els rols que li ha tocat assolir.
5. Imatge de la *geisha*, submissió i respecte.
6. El paper de la dona normalment ha estat dins de la casa, cuidant els fills.
7. Esforç davant les adversitat i adaptació.
8. Actitud servil. La dona japonesa acostuma a ser servicial, per l'educació rebuda.
9. Per desconnectar de la rutina: Sortir de compres, el *karaoke*...
10. No sempre s'accepten tots els rols, i més en una societat masclista, però la submissió els fa acceptar.

La dona japonesa ♀

1. Ha de ser educada i respectuosa.
2. Ha de ser diligent.
3. Ha de ser lleial.
4. Ha de ser tolerant.
5. Ha de ser submissa.
6. Ha de cuidar de la família (*domus*).
7. Ha de tenir esperit de lluita.
8. Ha de complaure, quan toca, a la família.
9. Ha de saber *desconnectar*.
10. Ha d'acatar les normes i complir els rols imposats per la societat i els propis.

Bibliografia

▪ Publicacions

- HERRERO, Eduardo López. *Diccionario japonés-español romanizado*, Tòquio 1ª edició, Kashiwashobo, 1995.
- GUARNÉ, Blai. *L'escriptura de l'aliè. Representació i alteritat en el katakana japonès*, Barcelona, 1995.
- MURAKAMI, Haruki. *Underground*. Londres 1ª edició, Harvill Panther, 2000 i *After Dark*. Barcelona 1ª edició, Empúries, 2008.
- SHIKIBU, Murasaki. *La novel·la de Genji*, Barcelona 1ª edició, Destino, 2006.
- BIRD, Allan. *Encyclopedia of Japanese business and management*. Londres 1ª edició, Routledge, 2001.
- SANTAEULÀLIA, Josep Navarro. *Pagodets i gratacels un viatge a Japó*, Barcelona 1ª edició, Destino, 2001.
- NOSAKA, Akiyuki. *La tumba de las luciérnagas*, Barcelona 1ª edició, Acantilado, 2007 i *Las algas americanas*, Barcelona 1ª edició, Acantilado, 2007.
- GARCIA, Héctor. *Un geek en Japón*, Barcelona 1ª edició, Norma Editorial, 2008.
- HINOHARA, Shiageki. *Living long, living good*, Tòquio 3ª edició, IBC Publishing, 2008.
- CREMADES Alejandro, ESTEBAN David, MORALES David, GARCÍA Héctor i SERRANO Javier. *Soñar con Japón*, Madrid 1ª edició, Fotocompra.com, 2008
- HAMIRU·aqui. *70 Japanese gestures*, Tòquio 7ª edició, IBC Publishing, 2008.
- ROWTHORN, Chris. *Japón*, Barcelona 2ª edició, Lonely Planet i Geoplaneta, 2008.
- AUTORES ANÓNIMOS. *El espíritu del agua: Cuentos tradicionales japoneses*, Madrid 1ª edició, Alianza, 2009.

▪ Documentals

- REES, Phil. *El misteri del milió de desapareguts*. 05/01/03 per TV3.
- SARDÀ, Xavier. *Dutifrí: Españoles en Japón*. 20/05/07 per Telecinco
- ALTABÁS, Ciro, *Hobby*. 18/09/08 per Canal+.
- NEW ATLANTIS, *Españoles en el mundo: Kyoto*. 11/05/09 per TVE.
- LÓPEZ, Sonia. *Callejeros viajeros: Tokio*. 23/05/09 per Cuatro.
- NATIONAL GEOGRAPHIC, *El choque final del sumo*. 27/06/09 per LaSexta.

▪ **Bibliografía web**

- NIPPONIA [en línea].
Accessible a <http://web-japan.org/nipponia/archives/es/index.html>
Consulta: 16/06/09
- *El Periódico*, blog de Jordi Juste [offline]. Accessible a <http://elperiodico.com/blogs/blog/s/jordijuste>
Consulta: 27/06/09
- Grup Enciclopèdia Catalana [en línea]. Accessible a <http://www.enciclopedia.cat>
Consulta: 20/06/09
- Associació Japonesa de Sumo [en línea]. Accessible a http://www.sumo.or.jp/eng/ticket/nittei_hyo/index.html i http://sumo.goo.ne.jp/eng/hon_basho/banzuke/ban_1.html
Consulta: 28/07/09
- Kirai.net [en línea].
Accessible a <http://www.kirainet.com/trabajar-sin-sillas-y-sin-ordenadores>
Consulta: 25/06/09
- *El Mundo* [en línea]. Accessible a <http://www.elmundo.es/elmundo/salud/2004/08/02/neuropsiquiatria/1091441311.html> i <http://www.elmundo.es/elmundo/2002/11/06/sociedad/1036547943.html> Consulta: 09/10/09
- *El País* [en línea]. Accessible a http://www.elpais.com/articulo/sociedad/Japon/logra/contener/suicidio/elpepusoc/20080619elpepusoc_2/Tes Consulta: 30/09/09
- Embajada del Japón en España [en línea]. Accessible a <http://www.es.emb-japan.go.jp/>
Consulta: 22/10/09
- *BBC* [en línea]. Accessible a http://news.bbc.co.uk/hi/spanish/international/newsid_7963000/7963395.stm Consulta: 30/09/09
- Japanese About [en línea]. Accessible a <http://japanese.about.com/od/japaneselessons/a/061000.htm>
Consultat: 01/10/09
- Express Press Release [en línea].
Accessible a <http://express-press-release.net/52/From%20Samurai%20to%20Salaryman%20-%20Wonders%20of%20Natto.php>
Consulta: 17/09/09
- *La Vanguardia* [en línea]. Accessible a <http://www.lavanguardia.es/internacional/noticias/20090916/53786387715/yukio-hatoyama-elegido-primer-ministro-de-japon-japon-partido-democratico-segunda-guerra-mundial-par.html> Consulta: 15/10/09
- Pepino [en línea]. Accessible a <http://www.pepinismo.net/nos-casamos-en-hofu-tenmangu/>
Consulta: 16/10/09

Annexos

NOTES SOBRE EL TREBALL	34
SISTEMA «UCHI I SOTO»	35
LES CADENES DE TELEVISIÓ	36
AMPLIACIÓ GASTRONÒMICA	37
LA CORTESIA LABORAL	40
L'EMPRESA DEL TRES DIAMANTS: MITSUBISHI.....	41
JUST A TEMPS: LA HISTÒRIA DE TOYOTA.....	41
L'EVOLUCIÓ OCCIDENTALITZADA DEL <i>HIKIKOMORI</i>	42
ARTICLE PERIODÍSTIC (I)	43
ARTICLE PERIODÍSTIC (II)	44
ALGUNS <i>RIKISHI</i> CURIOSOS	45
CRÒNICA ESPORTIVA (I)	47
CRÒNICA ESPORTIVA (II)	48

Notes sobre el treball

El japonès és una llengua aglutinant, –igual que el coreà–, amb un sistema d'escriptura ideogràfic –com el xinès– i dos sil·labaris¹. Per tal que tothom sense nocions de japonès pugui llegir i entendre els conceptes que s'exposen sense cap tipus de problema les paraules japoneses han estat adaptades a les grafies llatines.

Notes sobre la seva transcripció

- Existeixen diversos mètodes per transcriure les paraules japoneses a l'alfabet romà, però cap és perfecte; per això per transcriure les paraules he decidit adaptar-les al meu estil; seguint les pautes de dos mètodes de romanització diferents:
 1. *Hebonshiki* –Sistema de Romanització del reverend James Curtis Hepburn–, del qual he utilitzat:
 - La transcripció de les dobles vocals japoneses –aa, ii, ee, uu i oo– a vocals *macró* –ā, ī, ē, ū i ō–, és a dir que la vocal amb doble sonoritat, en qüestió, queda allargada el doble. Exemple → *arigatoo* = *arigatō* (gràcies).
 2. *Kunreishiki* –Sistema de Romanització ordenat pel Gabinet presidencial del 1937–, del qual he utilitzat:
 - Les consonants geminades es marquen doblant la consonant que precedeix al caràcter de doblatge. Exemple → *konnichiwa* ≠ *konichiwa* (bona tarda).
 - La primera lletra d'una frase, així com tots els noms propis s'escriuen en majúscula inicial. Exemple → *Minamoto Yorimoto* (personatge polític important).
- He decidit utilitzar manlleus naturals perquè els mots en japonès no tenen gènere, són considerats la majoria d'ells de gènere masculí perquè s'han configurat en una societat molt masculista. Per tant, i per tal de transcriure'ls i posar-los-hi un determinant al davant ho he fet segons la seva sonoritat i fixant que la majoria de paraules són masculines. Exemple → *El* «sushi» i *la* «geisha». Les paraules japoneses no tenen plural de manera que he mantingut la forma del singular en totes les paraules. Exemple → *Els* «samurai» i *el* «salaryman».

Notes sobre la seva lectura

- La «r» es pronuncia suau. Sempre com *cara*; mai com *carro*, ni tan sols a principi de paraula.
- La «sh», com a *xocolata*.
- La «j», com *jugar* o *girar*.
- La «z», com *zoològic*.
- La «g» es pronuncia com a *guerra*, mai com *girar* –fins i tot davant d'*i* i *e*–.
- La «h» es pronuncia lleugerament aspirada, com a *Harry* o *hockey* –anglès–.

Tota la resta sona exactament igual que en català. Les vocals japoneses són, d'altra banda, les mateixes cinc que en castellà –a, e, i, o, u–.

¹ El japonès està format per tres sistemes d'escriptura diferents: el *hiragana* i el *katakana* –els sistemes sil·làbics– i el *kanji* –ideogrames xinesos–. Depenen de la situació i el context lingüístic se'n fa servir un o altre. Per exemple: El *katakana* s'empra per transcriure els estrangerismes a la llengua japonesa.

Sistema «Uchi i Soto»

Els japonesos tenen dos mètodes per tractar amb les persones, un per la gent que està dins del teu cercle intern: familiar i amics (*uchi* = dins) i la forma de tractar a la gent aliena (*soto* = fora). I això es nota amb la manera de parlar. Entre *uchi* es parla en llenguatge de registre informal, mentre que al *soto* es parla amb registre formal. Es deu a que antigament la vida japonesa girava en torn al sistema *ie* (casa), és a dir, tot es centrava entorn a la nostra casa, a la nostra llar i a la nostra família.

Per entendre el següent sistema cal entendre a la societat japonesa i també cal fer esment del llenguatge que s'utilitza.

En la llengua japonesa hi ha quatre nivells de cortesia

- Informal: Entre amics i coneguts.
- Cortés: Entre desconeguts o subordinats cap als seus caps.
- Formal: Per escrits, redaccions, és un llenguatge més cuidat.
- Cortés formal: És el nivell més elevat de respecte.

Les opinions individuals sovint no tenen valor, tots els membres de la família han de considerar l'harmonia de la família abans de tot. Aquest mateix procediment encara és latent avui en dia. Per exemple, les empreses s'han de posar d'acord abans de fer quelcom que les afecti, tothom s'ha de posar d'acord i això a la llarga és bo perquè aquest sistema democràtic acaba portant a les bones solucions i fent que no hi hagin gairebé vagues. Davant de qualsevol problema per petit que sigui els membres d'*uchi* han d'estar d'acord sobre com procedir i les mesures que adoptaran davant d'aquest afer perquè no torni a passar.

Els nivells de l'*uchi* són:

1. La pròpia família
2. Les famílies amigues
3. Els amistats
4. L'empresa
5. La pàtria (Japó)

I al *soto* trobaríem:

- Persones desconegudes i estrangers.

L'indicador més important per saber si estem dins de l'*uchi* o el *soto* és el llenguatge. Aquí podem veure dos exemples de cortesia en oracions:

- Formal → ¿Què tal està (vostè)?
あなたはお元気ですか。 *Anata wa ogenki desu ka.*
- Informal → ¿Què tal estàs?
元気? *Genki?*

Esquema de l'uchi i el soto

Les cadenes de televisió

Els mitjans multimèdia i la comunicació audiovisual representen, informen i entretenen a un gran nombre de públic. És per aquest motiu que he decidit incloure una secció sobre canals de televisió japonesa, perquè el poder mediàtic televisiu és molt més gran i seguit que qualsevol altre mitjà de comunicació. I també es una manera per poder comparar les graelles televisives de diferents països.

Primera emissió: 12 d'abril de 1964.

TV Tokyo és una canal amb la seu a la capital japonesa que ofereix cobertura nacional. És una cadena relativament jove.

Retransmissions importants:

- Una gran varietat de sèries juvenils d'animació.
- Serials dramàtics japonesos.

Primera emissió: 1950. Amb color, al 1960.

La NHK o Corporació emissora japonesa emet a tot el Japó. Va començar essent una cadena de ràdio però amb el temps també es va passar a la televisió.

Retransmissions importants:

- Totes les competicions de *sumō*.
- Fa l'únic telenotícies en llengua anglesa.

Primera emissió: 1957. Amb color, al 1964.

Fuji TV ha obtingut molt de prestigi a partir de l'emissió de la sèrie d'animació *Bola de Drac*. Kenzō Tange va dissenyar l'edifici de la seva seu a Odaiba (Tòquio).

Retransmissions importants:

- La fórmula 1. Campionat mundial de Judo i de patinatge artístic sobre gel.
- Animació i telenovel·les japoneses i coreanes.

Primera emissió: 1956. Amb color, al 1967.

TV Asahi va començar sent un canal educatiu, però amb el temps va ha esdevingut un canal generalitzat amb molt bona audiència.

Retransmissions importants:

- Les competicions de beisbol de l'equip més popular de Kansai, els Hanshin Tigers.
- Sèries d'animació juvenils.

Ampliació Gastronòmica

L'arròs més que un cereal

La paraula *gohan*, en japonès significa «menjar»; «àpat». En realitat, aquest mot fa referència a l'arròs al vapor –bullit–, però aquest aliment ha esdevingut tan important pels japonesos que el fan servir per designar qualsevol tipus d'àpat. L'arròs és un aliment que porta moltíssim anys introduït en la societat japonesa i ha estat durant molt de temps el seu mitjà de subsistència. L'arròs típic japonès és un arròs molt net, sempre es renta un mínim de dues vegades fins que queda purament el gra d'arròs preparat per la seva bullició.

La llotja de Tòquio

La llotja de Tòquio, també anomenada *Tsukijishijō*, és el mercat de majoristes més important del món. I per ell passa una gran quantitat de peix que després serà utilitzat en els negocis del sector terciari, ja sigui en restaurants o compradors que en faran distribucions diverses.

El mercat obre a les tres de la matinada i fins ben bé el migdia no atura el seu ritme trepidant i frenètic.

Restaurant de sushi a la llotja

L'espectacle més interessant de veure és la subhasta de tonyines que té lloc prop de les sis de la matinada, on turistes entusiastes no paren de tirar fotos mentre un home va anunciant les peces que s'estan venent, mentrestant les peces restants s'analitzen amb lupa.

Tot control és poc, i tothom vol la millor captura

Dirigeix la subhasta

El peix més que un animal

El Japó tradicionalment havia quedat marcat per una clara influència de *poble pescador*, i és que un arxipèlag tan extens i envoltat de tant de mar ha de buscar la manera d'explotar els seus recursos naturals. Com ja he explicat abans el peix és un element important en el dieta japonesa, tant els plats simples com els més acurats duen peix. Hi ha dos peixos que criden especialment l'atenció en l'elaboració gastronòmica de plats japonesos: El primer és el peix globus i el segon el salmó –japonès–.

▪ El peix globus o *Fugu*

En japonès la paraula *Fugu* significa bona sort i es fa servir per referir-se al peix amb homònim nom del gènere *Takifugu*. Al Japó el *Fugu* és considerat un àpat de Déus, el seu sabor el converteix en un dels millors acompanyants de l'arròs a l'hora de transformar-lo en *sushi*. Hi ha molta gent que sent curiositat per la mortalitat del peix ja que és un dels animals marins més verinosos i menjar-lo pot comportar el risc de morir enverinat. Només els millors xefs són capaços de manipular-lo i servir-lo i a pesar d'això encara es produeixen algunes morts.

▪ El salmó japonès o *Sakuramasu*

Aquest salmó es troba sobretot en l'oceà Pacífic i és molt típic menjar-ne a Rússia, Corea i al Japó així com a indrets a l'oest del Pacífic. És un peix molt utilitzat sobretot en el *sushi*, però també el podem trobar cuit al vapor o a daus fent de farciment de fideus saltejats. Tot i que s'ha d'anar amb compte a l'hora d'ingerir aquest peix perquè molt sovint és on diposita els seus ous un paràsit anomenat *Diphyllobothrium nihonkaiense*, força semblant a una espècie europea, la *Taenia* -coneguda vulgarment com a Solitària-.

Els *konbini*

La paraula japonesa *konbini*² prové de la *japonització*³ de dues paraules angleses, *convenience store* que amb fonemes japoneses quedaria una cosa així *konbiniensu stoa* i de la posterior formació del diminutiu *konbini*, a partir de la paraula *konbiniensu*. Els *konbiniensu stoa*, al Japó són botiguetes que funcionen les 24 hores del dia *non-stop*. Sovint, el preu de venda dels seus productes acostuma a oscil·lar entre els 104 iens i els 500. Normalment solen anar-hi a comprar els joves, ja que els productes tenen un preu relativament barat.

Les verdures són un món apart

Parlar del preu de les verdures al Japó és equivalent a dir que són cares, i és que les verdures i la fruita al Japó tenen un preu molt elevat. Per posar un exemple numèric tan al mercat com a un supermercat una peça de fruita -poma- no baixa dels 130 iens, és a dir, que un japonès per menjar-se una sola poma ha de pagar 1 euro aproximadament.

La raó rau principalment a que els cultius japonesos estan molt limitats, hi ha poc espai per plantar verdures ja que el principal conreu és l'arròs.

Venta de verdures a la ciutat de Kamakura

² Molts occidentals i fins i tot japonesos si l'han d'escriure amb un alfabet diferent al seu escriuen: *kombini* en comptes de *konbini*, ja que resulta més fàcil pronunciar i escriure *kombini* que pas *konbini*. En tot cas les dues opcions són correctes a l'hora de transcriure el terme i expressar-lo.

³ Transcripció d'un mot forà -al japonès- mitjançant la fonètica nipona.

Ara mostro algunes fotografies d'un local on preparen sushi per emportar.

A l'anunci hi posa
16 unitats = 680 iens

Aquí es veu un exemple d'un restaurant a la prefectura de Tòquio on serveixen *sushi* per endur, a una qualitat més baixa i a un preu menor.

La cadena de plats de *sushi* precuinats està patrocinada per una famosa cantant japonesa anomenada Gyarū.

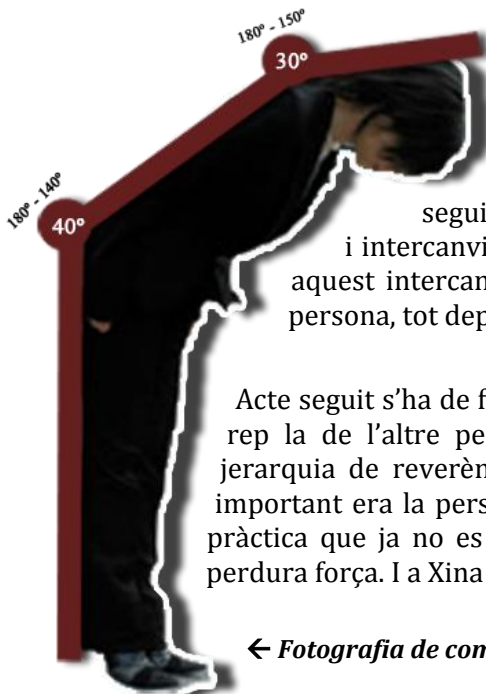

La cortesia laboral

La cortesia en el món dels negocis japonesos és sagrada. Tan important són les formes que les targetes de visita o de cortesia al Japó s'han tornat indispensables, tothom té la seva pròpia targeta amb les quatre o cinc dades més importants. En tota conversa de negocis hi ha un intercanvi de targetes, anomenades en japonès *meijinkādo* –targetes de negocis–. Resulta molt curiós veure la importància actual d'aquestes targetes i crida molt l'atenció veure que no només es fan servir en el món de les finances sinó en el dia a dia, ja que també són un mitjà molt ràpid per intercanviar números de telèfon o adreces.

Exemple de meijinkādo

Tractant amb japonesos

El primer pas per arribar a un acord amb un japonès, seguint aquestes pautes de protocol i educació, seria oferir-li i intercanviar les nostres targetes de cortesia. El fet de no realitzar aquest intercanvi, algunes vegades pot resultar una ofensa per l'altra persona, tot depèn del caràcter d'aquesta.

Acte seguit s'ha de fer una reverència mentre s'entrega en mà la targeta i es rep la de l'altre persona. Antigament en el països asiàtics hi havia una jerarquia de reverències, és a dir, quan més s'inclinava una persona més important era la persona que hi havia enfront seu, de totes maneres és una pràctica que ja no es fa servir tant al Japó, a la República de Corea encara perdura força. I a Xina encara es fa servir amb les persones d'alt estatus.

← Fotografia de com s'ha de fer la reverència japonesa

La reverència japonesa rep el nom d'*ojiki* i es caracteritza perquè el tors s'ha d'inclinar 40° sobre el pla vertical i el cap s'ha d'inclinar uns 30° sobre el nou pla. La reverència és l'equivalent occidental a l'encaixada de mans. Tot i que a vegades també es fa servir com a gest de gratitud o denota inferioritat.

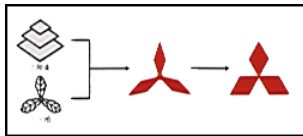
Si tot ha anat bé i s'ha respectat a l'altra persona, tot seguint, els mètodes japonesos podem dir que l'acord serà satisfactori i prou interessant per ambdues parts.

L'empresa del tres diamants: Mitsubishi

El fet d'haver introduït a l'apartat anterior el tema dels *samurai* i les empreses és perquè al Japó hi ha un clar exemple que encara avui dia és viu i està molt latent, el de l'empresa Mitsubishi. Aquesta empresa amb un gran bagatge històric, ara ja a nivell mundial, es va iniciar en el 1870 –a principis de l'era Meiji⁴– i va ser fundada i dirigida per Yatarō Iwasaki, el qual procedia d'una família *samurai*. Va començar a treballar per la família Yamanouchi, els líders del clan Tosa⁵ i ràpidament va obtenir tres vaixells de vapor que li van servir per començar a transportar amb vaixell qualsevol tipus de matèria. Així doncs en un principi va crear una empresa de compravenda.

Fotografia de
Yatarō Iwasaki

L'origen del logotip

Aquest emblema simbolitzava la unió entre la cresta de la família Iwasaki i la cresta de fulla de roure de la família Yamanouchi i va ser creat per Yatarō Iwasaki l'any 1870. L'empresa Mitsubishi va passar a anomenar-se: Mitsubishi Shokai, Mitsubishi Jokisen Kaisha –Mitsubishi companyia de vaixells de vapor–, Yubin Kisen Mitsubishi Kaisha –Mitsubishi Companyia de missatgeria per vaixell de vapor–. En les últimes dècades l'empresa ha canviat força i fa més de mig segle que l'empresa ja no pertany a la família Iwasaki, però no obstant això l'esperit guerrer i de superació *samurai* perdura a la corporació.

Just a temps: la història de Toyota

Sakichi Toyoda va inventar la primera màquina de cosir japonesa a finals del s. XIX, revolucionant així la indústria tèxtil del seu país. Amb l'ajuda del seu fill, Kiichiro Toyoda, Sakichi va crear l'empresa Toyoda Spinning and Weaving Company i va construir així un teler automatitzat el 1924. En el 1926, va fundar Telers automatitzats Toyoda, la seva nova companyia. El seu fill, Kiichiro, es va introduir ràpidament en l'indústria de l'automòbil –viatjant per Europa i els EUA durant vint anys–. Kiichiro va fundar l'empresa Toyota Motors Company al 1937 amb els diners que va treure de la venda de la patent del teler automatitzat. Kiichiro Toyoda també va ser el creador de la filosofia Just-in-time per la qual es produïen les quantitats precises de vehicles que prèviament havien estat encarregats, generant unes despeses addicionals mínimes.

Fotografia de
Sakichi Toyoda

El sistema de producció de Toyota es va estendre a tot arreu i va fer sortir les empreses automobilístiques del declivi industrial de la postguerra japonesa. Toyota s'ha convertit en el major productor de vehicles al Japó, ocupant al voltant del 40% del mercat. Actualment és l'empresa amb més capital de tot el Japó.

⁴ L'era Meiji (1868-1912): Període de regnat de l'emperador Meiji, el qual va imposar la modernitat al Japó i mitjançant els canvis socials i polítics de la restauració va abolir moltes classes de nobles i l'elit guerrera, els *samurai* a l'hora també va modificar el govern militar dels *shōgun*.

⁵ Era el clan més important de la regió de Shikoku i estava dirigit per la família Yamanouchi.

L'evolució occidentalitzada del *hikikomori*

Sempre he pensat que el cas que es dona al Japó dels *hikikomori*, és pròpiament japonès i no es pot donar a cap altre, tot i aquestes afirmacions, que fins i tot he fet jo mateix i altres dels analistes japonesos han fet, com ara sociòlegs o psicòlegs experts en el *hikikomori* s'han fet sense tenir en compte que hi ha una realitat que ens supera a tots i és la velocitat de la globalització. En la meua opinió el fenomen *hikikomori* és pròpiament japonès, però no crec que ho sigui per sempre, les influències japoneses ens poden arribar de moltes maneres i probablement ens acabin arribant, és clar que hi ha una base que per molt que vulguem o insistim no la podrem tenir i és el fet de la cultura japonesa, i em refereixo a la cultura tradicional. El nostre entorn es pot convertir en el mateix que el d'una gran ciutat japonesa, amb el mateix bullici, amb la mateixa tecnologia amb el mateix comportament de les persones, però hi ha un rol inassolible ara per ara pels ciutadans no japonesos i és el fet d'entendre de percebre com ells les coses, de lluitar amb el mateix esforç, el que ens manca és aquesta lleialtat al país, a la família per tal d'aconseguir millorar la seva qualitat de vida. I en aquest cas els japonesos han entès aquesta filosofia, aquesta manera d'entre la vida a partir del llarg de tota la seva història, des de les èpoques feudals, passant per les conquestes de Manxúria i acabant en el regenerament del Japó com a potència. Així que en la meua opinió pot arribar a Europa un corrent de joves que s'aïlli de la societat, que tingui una fòbia escolar, que tingui agorafòbia i que es dediqui a evadir-se de la societat mitjançant videojocs o la televisió per culpa del *bullying* dels companys, però no crec que arribi mai pel fet de la pressió per part de la societat, almenys de moment. De manera que jo diria que el *hikikomori* és pot expandir, però no de la mateixa manera, amb les seves causes completes, sinó que depèn dels trets culturals de cada zona se'n poden generar de noves.

Cartell de l'obra teatral catalana, Hikikomori

Cartell del llarg metratge sud coreà, Loner

Article periodístico (I)

Una de cada tres parejas japonesas no mantiene relaciones sexuales

EFE | TOKIO
Lunes, 10-11-08

Una de cada tres parejas japonesas no mantiene relaciones sexuales, según un estudio del Ministerio de Salud y Trabajo nipón, que recomienda la «mejora de la comunicación» con las personas del género opuesto.

Una pareja camina junto a un Hotel del amor en el distrito de Shibuya en Tokyo.

El informe, llamado «Estudio de la consciencia y la vida de los hombres y las mujeres», alerta sobre el progresivo aumento de las parejas que no tienen relaciones sexuales. Las cifras que maneja la investigación del doctor Kunio Kitamura apuntan a que si en 2004 el porcentaje de parejas sin sexo era del 31,9%, en 2008 se elevó hasta el 36,5%.

El informe también se refiere a las causas del descenso de la actividad sexual de la población japonesa y las atribuye sobre todo al «cansancio provocado por el trabajo». Un 24,6% de la población masculina cita esta razón, por un 15,1% de la población femenina. Los japoneses también se refieren a la «pereza», a la que el 18,8% por ciento de las mujeres y el 9,3% de los hombres atribuyen su desgana sexual.

El «cansancio provocado por el trabajo» destaca entre las causas del descenso de la actividad sexual

Tabúes perniciosos

El doctor Kitamura afirma que si los japoneses no aumentan su actividad en la comunicación con sus parejas este fenómeno va a aumentar «todavía más». Por eso el encargado del estudio aconseja no trabajar demasiado y cambiar ciertos tabúes de la sociedad japonesa, presentes incluso entre la comunidad médica, como el de que no está bien mantener sexo durante el embarazo o después del parto.

Japón es uno de los países con menor tasa de natalidad del mundo, un fenómeno que amenaza el futuro del sistema de las pensiones públicas y el relevo en la fuerza laboral.

Article periodístico (II)

Una de cada tres mujeres casadas japonesas sufre malos tratos

EFE | TOKIO
Miércoles, 25-03-09

Del 33,2% de mujeres que confiesan esos abusos, el 13,3% aseguró temer por su vida, de acuerdo con la encuesta, realizada entre octubre y noviembre pasados entre 5.000 féminas nipona.

Un tercio de las mujeres casadas en Japón recibe algún tipo de maltrato físico o psicológico por parte de sus maridos, según un informe del Gobierno recogido hoy por el diario *The Daily Yomiuri*.

De las encuestadas, otro 13,6% dijo experimentar **a partir de los veinte años de edad actos violentos** en la relación con su pareja, mientras que otro tanto indicó que había hecho frente a abusos de su marido en algún momento de los últimos cinco años.

Más de la mitad de las mujeres casadas niponas no comparte ese problema con nadie, frente al 27,6 por ciento que lo hace con amigas o conocidos y el 3 por ciento que confesó los malos tratos a la policía o a las autoridades sanitarias.

Sólo un 1% acude al médico

Únicamente el 1 por ciento de las mujeres consultadas acudió a centros de asistencia de su provincia o a consultar con un abogado.

Además, más de un tercio de las mujeres que sufren violencia doméstica por parte de sus parejas sentimentales en Japón fue herida o padeció desórdenes mentales.

Japón es una sociedad **tradicionalmente machista**, donde la mujer, por lo general las de mayor edad, ha asumido un papel de atender al hombre, por lo que a menudo adoptan un rol de sumisión respecto a su pareja.

Alguns rikishi curiosos

Dolgorsuren Dagvadorj
Rang: *Yokozuna*

Nom de combat: **Asashoryu**
Naixement: 27/09/80
Lloc de naixement: Mongòlia
Alçada: 184cm
Pes: 148kg

Qui és l'Asashoryu?

Va arribar al Japó durant un intercanvi d'estudiants amb Mongòlia i va començar a practicar *sumō* en una escola d'arts marçials fins a adquirir un bon nivell. L'any 2003 va esdevenir *Yokozuna*. És el tercer *Yokozuna* no japonès en tota la història del *sumō* i va estar durant quatre anys essent l'únic *rikishi* amb aquest grau.

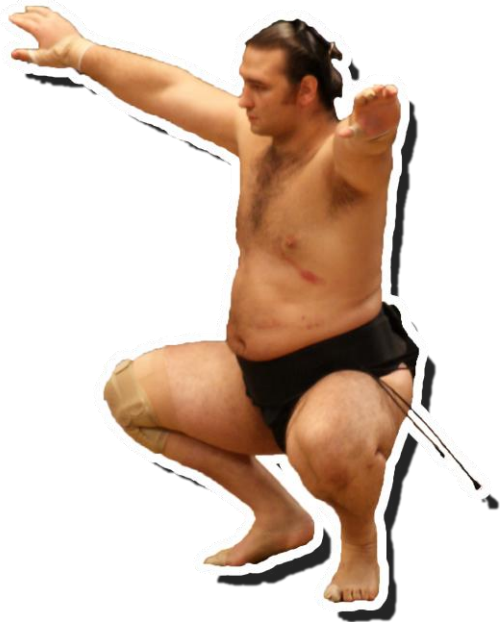

Munkhbat Davaajargal
Rang: *Yokozuna*

Nom de combat: **Hakuho**
Naixement: 11/03/85
Lloc de naixement: Mongòlia
Alçada: 192cm
Pes: 151kg

Qui és en Hakuho?

Va debutar el Juliol de 2007 com a *Yokozuna*. És el segon *Yokozuna*, en actiu actualment, de procedència mongola, i rival més directe de l'Asashoryu. Ara mateix és el millor *rikishi*, ja que va guanyar l'últim campionat de Nagoya aquest estiu.

Mahlyanov Kaloyan Stefanov
Rang: *Ōzeki*

Nom de combat: **Kotooshu**
Naixement: 19/02/83
Lloc de naixement: Bulgària
Alçada: 203cm
Pes: 153kg

Qui és en Kotooshu?

És el quart europeu que competeix a nivell professional a la lliga de *sumō* japonesa i a l'hora el que ha arribat més lluny. Procedia de la lluita grecoromana i anava a competir als jocs olímpics de 2000, però pel seu pes, superior als 120kg no va poder i va provar sort amb el *sumō*. Sovint se'l compara i es diu que és el David Beckham del *sumō*.

Kaido Hoovelson
Rang: *Komusubi*

Nom de combat: **Baruto**
Naixement: 05/11/84
Lloc de naixement: Estònia
Alçada: 198cm
Pes: 182kg

Qui és en Baruto?

És el cinquè europeu que competeix a nivell professional, porta una carrera molt prometedora en el *sumō*, és un *rikishi* molt gran i explosiu, difícil d'aturar. Va migrar a Japó per problemes econòmics i ha esdevingut una figura important en el món del *sumō*, tot i que en últimament ha perdut tècnica.

▪ Quant guanya un lluitador de *sumō*?

L'any 2006 el salari mensual dels lluitadors de la lliga *Makuuchi* i *Jūryō* era de:

34.300€	28.600€	20.700€	15.800€	12.600€
<i>Yokozuna</i>	<i>Ōzeki</i>	<i>Sekiwake</i>	<i>Maegashira</i>	<i>Jūryō</i>

L'Aichi Prefectural Gymnasium, abans de l'inici de la competició

Crònica esportiva (I)

Són les vuit del matí del vint-i-dós de Juliol i em trobo a la ciutat de Nagoya, concretament, a l'Aichi Prefectural Gymnasium esperant que s'obrin les portes per veure un esdeveniment molt especial, el Nagoya Basho, la competició de *sumō* del mes de Juliol. A un quart de nou ja he entrat disposat a localitzar el meu seient i endinsar-me en el món del sumo. L'estadi és enorme i té unes graderies acoblades perquè no es quedi molt limitat

l'aforament. Haig de pujar un pis fins a trobar el meu seient, em sento i espero ansiós a veure què és el sumo. A les 9 menys quart, més o menys, comencen els primers combats, són realitzats per lluitadors de baix rang i inexperimentats. La meva amiga Chinatsu em va explicar que era molt fàcil distingir als nous aspirants dels veterans. Els lluitadors que s'estan iniciant porten el cabell rapat, se'ls hi rapa i quan el cabell els hi ha crescut prou i ha assolit un bon nivell poden anar pujant de categoria.

A les dotze s'inicia una nova competició amb lluitadors més veterans, però amb rangs força baixos. S'inicia la competició de la lliga *Makushita*. A les dues passades, comencen els combats de la lliga *Juryo*, segona lliga més important de sumo. Hi ha combats molt interessant, amb lluitadors que surten envestint amb una força brutal, cops de cap, empentes. Passen deu combats i ja comencen els *rikishi* de la *Makuuchi*. Entren primer els de la divisió Oest i després els de la Est. Els dos *Yokuzuna*, màxims rangs d'ambdues divisions, efectuen les seves danses durant un període de dos minuts aproximadament. Ja ha començat el *Nagoya Basho*!

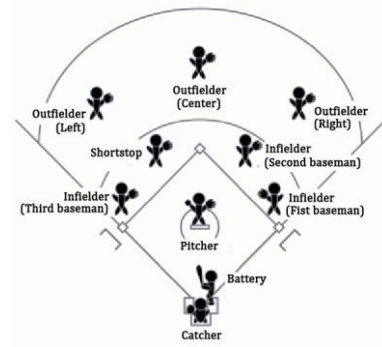
A l'esquerra, Asashoryu executa la seva dansa, a la dreta Baruto, el lluitador estonià, perd

Abans de cada combat s'ha de purificar el ring. És un ritual curiós només llençant la sal al ring i colpejant-se a l'estómac un *rikishi* és capaç d'engrescar a tot el públic. Els combats van transcorrent i és llavors quant veus tot el poder d'aquest lluitadors gegants. Lluitadors de cent vuitanta centímetres i cent quaranta kilograms que són capaços de llençar a lluitadors quaranta quilos més pesats que ells només amb la força dels braços. Queda un combat i es comencen a distingir cànctics: *Ganbare Kotomitsuki!* (Ànims Kotomitsuki), a poc a poc tothom victoreja aquest himne que va dirigit a Kotomitsuki, el lluitador paisà d'Aichi, el qual s'ha d'enfrontar amb Hakuho, que és considerat el segon millor lluitador en el rànquing japonès.

El combat comença i durant dos minuts ambdós aconseguen aguantar l'un agafat amb l'altre; fins que Hakuho es dona per vençut davant el fervor del públic i la resistència del lluitador de Nagoya. El públic embogeix. Arrencat els coixins dels seients i els llença al *dohyo* -ring-.

Crònica esportiva (II)

Avui és dia de un *derby*, dos equips de Tòquio enfrontats: Yomiuri Giants contra Tokyo Yakult Swallows. Són dos quarts de tres i sóc al Tokyo Dome, l'estadi de l'equip de Tòquio, els Yomiuri Giants i em miro la gentada que encara està comprant l'entrada del partit de beisbol a les finestretes. És increïble l'eufòria que aquest esport pot arribar a despertar entre els japonesos. A les tres localitzo la meva porta d'entrada, passo els controls mostrant la motxilla que porto i em diuen que haig de traspasar el líquid de l'ampolla d'aigua que porto dins d'un got, que ells s'encarregaran de guardar els plàstics. Mentrestant conec a una dona japonesa que s'ofereix a ajudar-me a localitzar el meu seient, el seu marit m'ensenya la guia que s'ha imprès justament pel partit on es mostra informació dels dos equips.

Ja estic assegut a la grada esperant a que surtin els jugadors d'ambdós equips a entrenar. Comencen els primers escalfaments, curses i batejos de pilotes per anar articulant el cos. Passats uns minuts ja comença el partit. Són les 18:00 hores i els jugadors es col·loquen a les seves posicions.

Les grades embogeixen, els dos equips dediquen càntics a tots els seus jugadors. L'orquestra del Yakult Swallows interpreta la seva cançó i els aficionats al Giants mouen la seva bufanda a l'uníson del crit: *Giaaaaaaaaaaants!*

Els nou jugadors dels Yomiuri Giants es posicionen: el Pitcher, es posa bé la gorra, el Catcher li fa senyals i les restants bases es mouen tot escalfant. Amb el primer llançament comença el partit, llançaments, boles i algun *home run*. Els Yomiuri Giants van guanyant als Swallows Tokyo per algunes curses, però el beisbol és un esport on el temps no juga un paper important, els resultats són el que importen. Passen els batejors i el joc continua estancat, els Yomiuri necessiten acabar la jugada per donar per finalitzat el partit i és gràcies a un molt bon llançament del Pitcher que s'acaba la jugada.

